

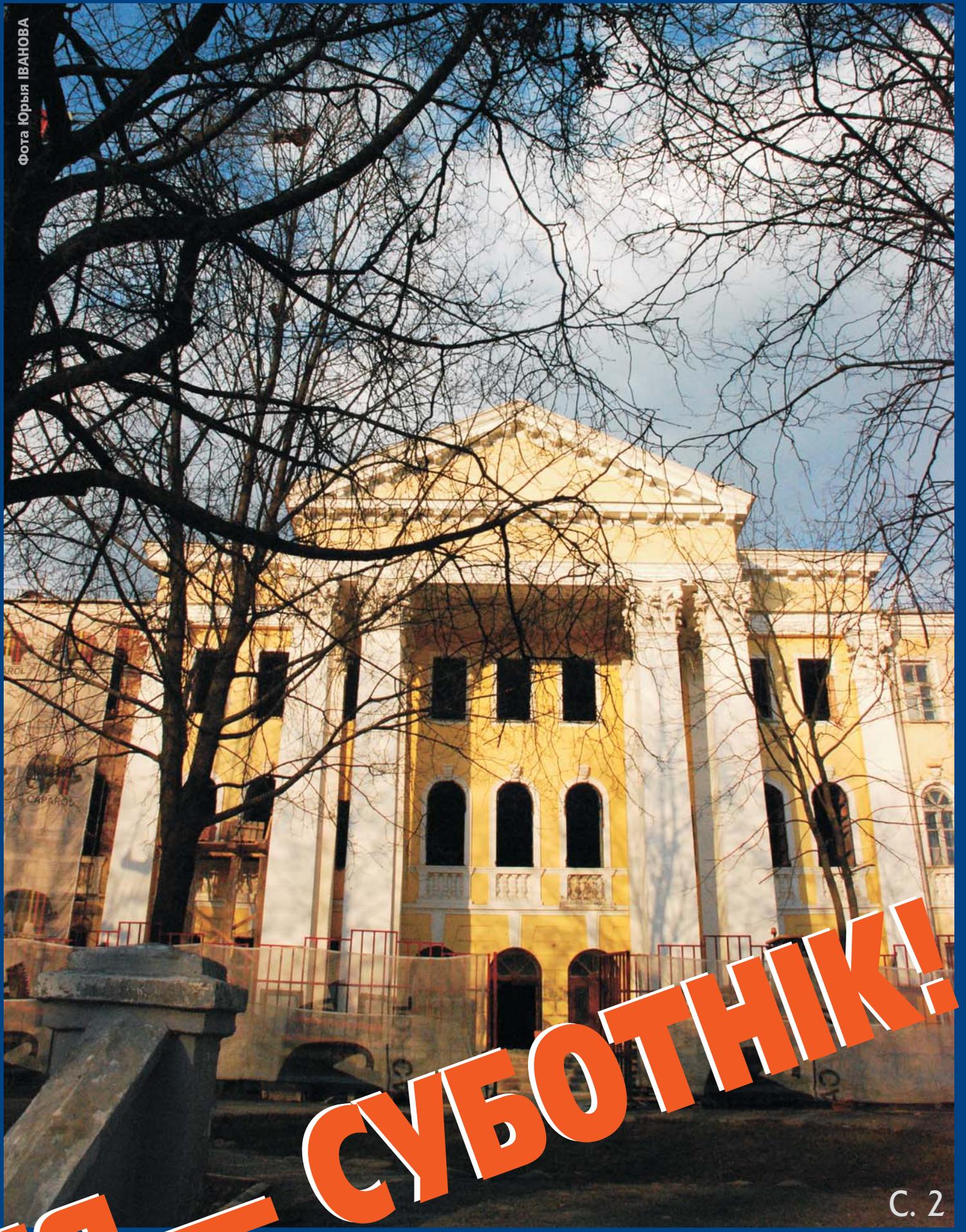
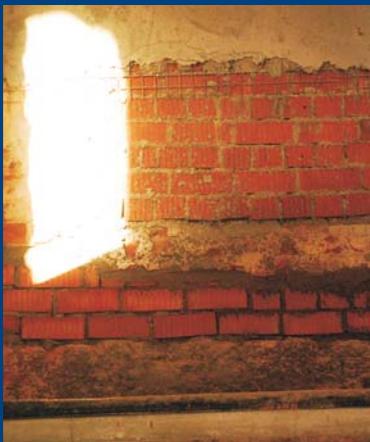
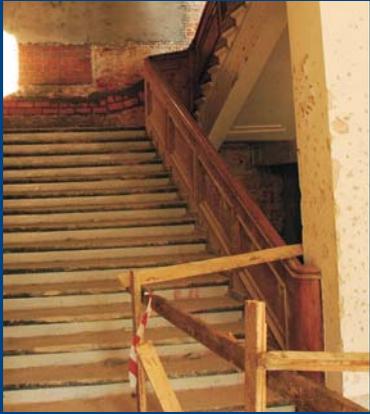

КУЛЬТУРА

WWW.KIMPRESS.BY

ШТОТЫДНЁВАЯ ГРАМАДСКА-АСВЕТНІЦКАЯ ГАЗЕТА

Рэспубліканскі суботнік праходзіць па ўсёй краіне. Не засталіся ў баку ад гэтай падзеі і культасветнікі ва ўсіх рэгіёнах Беларусі. Работнікі ж цэнтральнага апарата Міністэрства культуры ў гэты дзень будуць працаваць на рэканструкцыі будынка Нацыянальнага музея гісторыі і культуры.

Фота Юрыя ІВАНОВА

СЕННЯ — СУБОТНІК!

С. 2

“Возера” сяброўства

Гонар адкрыць Год культуры Расійскай Федэрацыі ў Рэспубліцы Беларусь па праве быў прадстаўлены Дзяржаўнаму акадэмічнаму Вялікаму тэатру Расіі. 15 красавіка на сцэне нашага Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета сусветна вядомая расійская труп пакажа сапраўдную балетную перліну — “Лебядзінае возера” П.Чайкоўскага.

Саліраваць будуць адны з самых зорных артыстаў тэатра — Святлана Захарова, Андрэй Увараў і Мікалай ЦыСКАРЫДЗЭ, якому мы патэлефанавалі напярэдадні ягонага ад’езду з Маквы.

— Мікалай, мінчане добра памятаюць ваш ранейшы візіт у сталіцу Беларусі: 25 верасня 2005 года вы разам з Імперскім Рускім балетам выступалі на сцэне нашага Палаца Рэспублікі. Чым запомнілася вам тая паездка?

— Я нідзе не атрымліваў столькі кветак! Не паводле колькасці — бо звычайна дораць вялізныя, пышна аформленыя букеты. А ў вас на сцэну пацягнулася цэлая чарада людзей рознага ўзросту, якія неслі па 3-5 асобных кветчак — ружы, гваздзікі, нават неўласцівыя гэтай пары года цюльпаны. Гэта было так кранальна! Адчувалася, што гэта не прынятая паводле этыкету ўвага да гасця, а — сапраўды ад сэрца, з усёй шчырасцю, хтосьці, можа, нават на апошнія грошы. Арганізатары таго вечара потым прызнаваліся, што ніколі не бачылі

на падобных, па сутнасці, камерцыйных, праектах столькі дзеячаў культуры, інтэлігенцыі і ўсіх тых, хто цэніць найперш мастацтва, а не толькі вядомыя імёны.

— Чаго чакаеце ад цяперашняга прыезду — такога ж мора кветак?

— Радасці! Вельмі хочацца пабачыць ваш адноўлены тэатр.

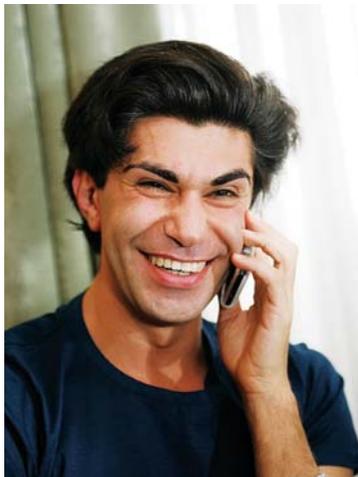
— А якая публіка вам найбольш даспадобы: інтэлігентная, дасведчаная?..

— Добрая. Праз аркестравую яму я яе не бачу, але адчуваю. Хаця пад час выступлення пра гэта не задумваешся. Галоўнае — ціха выйсці, станцаваць, ціха сыйсці. Але — пад апладысменты.

— У “Лебядзіным возеры” мы ўбачым вас у партыі злога чараўніка Ротбарда, які ў рэдакцыі Юрыя Грыгаровіча названы Злым Геніем. Але ў вашым рэпертуары ёсць і Зігфрыд з гэтага ж спектакля — сапраўдны балетны прынц, закаханы юнак. Якая з гэтых роляў вам бліжэйшая?

— Нікаяя. Роля Мікалая Цыскарыдзэ.

Акрамя “ролі Мікалая Цыскарыдзэ”, мы ўбачым у “Лебядзіным возеры”, заснаваным на неўміручай харэаграфіі Марыуса Пеціпа, адну з найбольш яркіх цяперашніх прымадоннаў — народную артыстку Расіі Святлану Захараву, якая апошнім часам паспяхова саліруе ў “La Scala”. Спецыяльна для яе італьянскі харэограф Франчэска Вентрылы паставіў свой новы аднаактовы балет — “Супергульня”, дзе герайна трапляе ў віртуальную прастору камп’ютэрнага свету.

Прэм’ера адбылася 9 красавіка на творчым вечары прымадонны ў Вялікім тэатры Расіі. Ну, а перад мінчанамі і гасцямі нашай сталіцы Святлана Захарова паўстане белай і чорнай лябёдкамі — Адэтай і Адэліяй, якія, па меркаванні ўплывоўных балетных крытыкаў, лічацца ў яе выкананні эталоннымі. Яе партнёрам — прынцам Зігфрыдам — будзе народны артыст Расіі, уганараваны шматлікімі міжнароднымі медалямі і званнямі Андрэй Увараў. І хаця Мікалай Цыскарыдзэ сказаў у нашай з ім размове, што рускі балет, хаця і стаў сімвалам рускай культуры, не можа выявіць загадкавай рускай душы, бо тая куды глыбейшая, — кожны з артыстаў, безумоўна, падорыць нам часцінку сваёй душы. А мы ім — свай.

Надзея БУНЦЭВІЧ

Кантэкст Яснай Паляны

Працягваецца рэалізацыя праектаў, прымеркаваных да Дня яднання народаў Беларусі і Расіі. Адзін з іх пры непасрэднай падтрымцы Міністэрства культуры нашай краіны падрыхтаваны Дзяржаўным музеем гісторыі беларускай літаратуры сумесна з расійскім музеем Льва Талстога. У адкрыцці выстаўкі “Жыццё Л.М. Талстога ў фотаздымках сучаснікаў”, што адбылася напрыканцы гэтага тыдня, прынялі ўдзел прадстаўнікі Пасольства Расійскай Федэрацыі ў Рэспубліцы

Беларусь, даследчыкі творчасці пісьменніка.

Цягам двух месяцаў пад час выстаўкі можна будзе ўбачыць класіка сусветнай літаратуры на аматарскіх і прафесійных фотаздымках разам з жонкай Соф’яй Андрэеўнай і дзецьмі, літаратарамі і творчай элітай таго часу, а таксама пазнаёміцца з ілюстрацыямі да твораў Талстога. Усяго прадстаўлена больш за 100 фотаздымкаў, шэраг якіх быў зроблены ва ўсім вядомай Яснай Паляне фатографамі С.Лявіцкім, М.Тулінавым, А.Савельевым.

Акрамя таго, як адзначаюць у музеі, дзякуючы супрацоўніцтву з Цэнтральнай навуковай бібліятэкай імя Якуба Коласа, Беларускім дзяржаўным музеем-архівам літаратуры і мастацтва, сталічнай бібліятэкай імя Льва Талстога ў экспазіцыі падрыхтавана літаратурна-дакументальная частка праекта, што ўключае кнігі з аўтографам пісьменніка, прыжыццёвыя выданні, якія пабачылі свет у Германіі, Швейцарыі, рукапісы перакладаў яго твораў на беларускую мову.

К.А.

Абертоны “Ліры” на Залатой Горцы

На каталіцкі Вялікдзень у касцёле Найсвяцейшай Тройцы на Залатой Горцы распачнецца X фестываль духоўнай музыкі “Залатагорская ліра”, які будзе доўжыцца роўна два тыдні, да 25 красавіка.

Арганізатарам гэтага фестывалю, як і “Калядных вечароў на Залатой Горцы”, выступае Музычнае таварыства “Ліра” на чале з кампазітарам і музычным рэдактарам Віктарам Кісценем. Але гэтыя музычныя святы, якія распачаліся ў 2000 годзе, маюць і сваю перагсторыю, што вя-

дзе адлік з пачатку 1990-х, калі ў касцёле на Залатой Горцы працаваў арганістам малады беларускі музыкант, цяпер кандыдат мастацтвазнаўства, дацэнт Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі Уладзімір Неўдах. Менавіта ён пачаў праводзіць у касцёле тыдні велікодных і калядных музычных віншаванняў, якія пазней сталі традыцыяй.

На юбілейнай “Залатагорскай ліры”, акрамя трох арганых канцэртаў (з удзелам музыкантаў з Польшчы, Літвы і, як заведзена, выхаванцаў У.Неўдах), адбудзецца вечар старадаўняй

музыкі для флейты-траверса, на якой выступіць Галіна Мацюкова. Пройдзе прэзентацыя кампакт-дыска “Спяваюць хоры Чырвонага касцёла” (дарчы, В.Кісцень і таварыства “Ліра” рэгулярна ажыццяўляюць падобныя аўдыёпраекты). Ды ўсё ж самым, бадай, сенсачным стане канцэрт сярэднявечнага абертонавага спеву, у якім разам з піцэрскімі майстрамі гэтых сакральных традыцый заспявае наш хор “Менка” пад кіраўніцтвам Кірылы Насаева.

Аляксей СВЕЦІЧ

Дзяцінства — з новымі п’есамі

Сталі вядомы вынікі Рэспубліканскага конкурсу на стварэнне п’ес для дзяцей і юнацтва пад дэвізам “Планета дзяцінства”, заснавальнікамі якога з’яўляюцца Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь, Рэспубліканскі тэатр беларускай драматургіі, а таксама Беларускае саюз тэатральных дзеячаў, Беларускае саюз літаратурна-мастацкіх крытыкаў і Саюз пісьменнікаў Беларусі.

Прааналізаваўшы дасланыя на конкурс творы, журы вырашыла першае месца не прысуджаць. Іншыя ж адзнакі размеркаваліся наступным чынам.

У намінацыі “Арыгінальныя творы” другое месца заняла п’еса “Люстэрка Твардоўскага” Сяргея Кавалёва, пастаноўка якой, дарэчы, напрыканцы красавіка будзе ажыццёўлена на сцэне Гродзенскага абласнога тэатра лялек, а трэцяе — “Казкі Чароўнага лесу” Сяргея Дзмітрыева.

Сярод інсцэніровак літаратурных твораў другім прызам адзначаны “Хрыстос прыязмліўся ў Гародні” Уладзіміра Савіцкага.

Таксама журы заснавала дзве заахвочвальныя прэміі. Іх атрымалі Таццяна Мушынская — за п’есу “Калі прыляцелі іншапланецяне” — і Кацярына Хадасевіч-Лісавая — за “Клумбу”.

Віншум пераможцаў і чакаем іх творы на сцэнах айчынных тэатраў!

Т.К.

Рэспубліканскі суботнік у Год роднай зямлі

Брэстчына
Ад Брэсцкай крэпасці да музейнага комплексу Орды

Начальнік упраўлення культуры Брэсцкага аблвыканкама Рыгор Бысюк паведамляе “К”, што сёння, у дзень рэспубліканскага суботніка, культурныя ўстановы Брэстчыны працуюць, у асноўным, на добраўпарадкаванні прылеглых да аб’ектаў культуры тэрыторый. Да прыкладу, рыхтуецца да святкавання 65-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў Мемарыяльны комплекс “Брэсцкая крэпасць-герой”. Музейныя супрацоўнікі заняты цяпер на святых для кожнага беларуса мясцінах.

Не менш клопату і ў раёнах вобласці. У Іванаўскім, па словах начальніка аддзела культуры Уладзіміра Шэляговіча, на рэспубліканскі суботнік выйшлі ўсе 383 работнікі культуры. Даводзіцца да ладу помнікі воінам, што загінулі ў час Вялікай Айчыннай, а таксама аб’екты гісторыі і культуры, у тым ліку і ў аграгарадках. Шмат працы на тэрыторыі Раённага музейнага комплексу. Нагадаем чытачу, што на радзіме Напалеона Орды, у вёсцы Варацэвічы, пазалета са пачала дзейнічаць карцінная галерэя, а ў 2008-ым была ўведзена другая чарга комплексу — лазня, сауна, кацельня. Неўзабаве распачнецца ўзвядзенне музейнага будынка.

Віцебшчына
Галоўны аб’ект — плошча Перамогі

У Рэспубліканскім суботніку прымае ўдзел каля пяці тысяч работнікаў культуры з 21 раёна вобласці. Першачарговая ўвага нададзена чысціні малых гарадоў і аграгарадкоў. Частка культурасветнікаў задзейнічана на будаўнічых аб’ектах культуры і аховы здароўя. Па словах намесніка начальніка ўпраўлення культуры Віцебскага аблвыканкама Ларысы Алёнскай, адным з галоўных аб’ектаў добраўпарадкавання ў абласным цэнтры стала плошча Перамогі. Работы вядуцца і ў парках у зонах Віцебска, а таксама чысцяцца берагі і рэчышча ракі Віцьба.

Гомельшчына
Дзень суботніка — дзень цвярозасці

Супрацоўнікі Гомельскага палацава-паркавага ансамбля, а таксама работнікі ўпраўлення культуры Гомельскага аблвыканкама працуюць сёння ў гарадскім парку. Перліна абласнога цэнтры — Палац Румянцавых і Паскевічаў, а таксама прылеглая старасвецкая паркавая зона павінны выглядаць узорна.

З не меншай адказнасцю паставіліся да рэспубліканскага суботніка ў рэгіёнах. Як паведамляе “К” начальнік аддзела культуры Рагачоўскага райвыканкама Міхаіл Зайцаў, супрацоўнікі аддзела наводзяць сёння чысціню на замацаванай тэрыторыі — лесапасадзі на ўездзе ў Рагачоў з мінскага напрамку. Работнікі культуры раёна, калектывы школ і шэф арганізацый заняты на добраўпарадка-

ванні 98 пахаванняў і 140 помнікаў героям Вялікай Айчыннай вайны... Дарэчы, дзень суботніка рашэннем райвыканкама абвешчаны на Рагачоўшчыне днём цвярозасці.

Гродзеншчына
Інтэрнат адкрыецца праз тыдзень

Работнікі культуры абласнога цэнтры працуюць на Гродзенскім драматычным тэатры, дзе заканчваецца рэстаўрацыйныя работы, а таксама на будоўлі інтэрната Гродзенскага музычнага вучылішча. Дарэчы, чатырохпавярховы інтэрнат на 240 месцаў са спартыўнай залай будзе здадзены ў эксплуатацыю, як запэўнівае начальнік ўпраўлення культуры Гродзенскага аблвыканкама Аляксандр Лойка, літаральна праз тыдзень.

Магілёўшчына
Пад гукі духавых аркестраў

Упраўленне культуры Магілёўскага аблвыканкама поўным складам выехала сёння ў вёску Жылічы Кіраўскага раёна, знакамітага сваім палацам. Па словах начальніка абласнога ўпраўлення культуры Анатоля Сінкаўца, ва ўсіх раёнах вобласці і ў Магілёве сёння гукаць духавыя аркестры, пад гукі якіх і адбываецца на Магілёўшчыне суботнік. У абласным цэнтры адным з асноўных аб’ектаў добраўпарадкавання стаў Пячэрскі парк.

Міншчына
На Кургане Славы

Начальнік ўпраўлення культуры Мінскага аблвыканкама Анатоля Акушэвіч паведамляе “К”, што супрацоўнікі ўпраўлення цягам рэспубліканскага суботніка працуюць на Кургане Славы. Мерапрыемствы ў рамках падрыхтоўкі да святкавання 65-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў пройдзюць у кожным раёне вобласці, у кожным райцэнтры і вёсцы. Будучы дагледжаны вайсковыя могілкі, мемарыялы і комплексы, месцы масавага адпачынку насельніцтва, лесапаркавыя і водаахоўныя зоны.

Мінск
Норма — 60 кубоў

Увесь мужчынскі склад Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь працуе па канкрэтным адрасе: Фрунзе, 19, Нацыянальны музей гісторыі і культуры краіны. Работа сур’ёзная — бетанаванне перакрыццяў будынка, які знаходзіцца ў стадыі рэканструкцыі. Норма — 60 кубаметраў бетону. Як паведамляе “К” намеснік начальніка ўпраўлення капітальнага будаўніцтва і матэрыяльна-тэхнічнага забеспячэння, старшыня прафсаюзазнага камітэта Міністэрства культуры Уладзімір Панцялейка, удзельнікі суботніка, натуральна, будуць працаваць поруч з прафесійнымі рабочымі. Інакш кажучы, якасць бетанавання — гарантавана!

Андрэй СТАРЖЫНСКІ

Аб’ява

**Белорусский
государственный
хореографический колледж**

проводит набор учащихся
на 2009 — 2010 учебный год

Принимаются учащиеся, закончившие
4 класса начальной школы.

Приём документов — до 30 мая 2009 г.

Вступительные экзамены — с 1 июня 2009 г.

Консультации проводятся ежедневно с 10.00 до 17.00,
в субботу — с 10.00 до 13.00.

Адрес колледжа: г. Минск, ул. Притыцкого, 35,
ст. метро “Спортивная”.
Справки по тел.: 256-60-56, 256-60-10.

Канферэнцыі і... этнаканцэрты

Красавік традыцыйна багаты на навуковыя канферэнцыі, сярод якіх вылучаюцца тыя, што звязаны з даследаваннем і папулярныя з ачыненнай культуры.

У прыватнасці, у Беларускім дзяржаўным універсітэце культуры і мастацтваў пройдзе Міжнародная навукова-практычная канферэнцыя “Культура. Навука. Творчасць”, дзе, па словах прарэктара па навуковай рабоце Марыны Мажэйка, мяркуюць прыняць удзел як вучоныя з нашай краіны, так і з Польшчы, Кітая, Казахстана, Ізраіля, Францыі і Турцыі. Сярод узятых аспектаў форуму вылучаюцца пытанні найноўшых тэндэнцый у развіцці культуры і актуальных праблем культуралогіі, мастацкай творчасці ў сучаснай культуры, сучасных тэндэнцый у сістэме мастацкай адукацыі.

Не менш цікавы будзе і навукова-творчы праект гэтага ж універсітэта, звязаны з праблемамі аховы нематэрыяльнай культурнай спадчыны на

дзяржаўным і міжнародным узроўнях “Аўтэнтчны фальклор: праблемы вывучэння, захавання, пераімання”, у межах якога адбудзецца III аднайменная Міжнародная навукова-практычная канферэнцыя, V этнаграфічны канцэрт “Фальклор беларускай глыбіні”, пройдуць майстар-класы вядучых спецыялістаў у галіне даследавання і пераімання ўсходнеўрапейскага фальклору, а таксама святочны канцэрт постфальклорных гуртоў, у якім прымуць удзел, апрача беларускіх калектываў, выканаўцы з Вільнюса, Санкт-Пецярбурга і Кіева.

14 — 15 красавіка Беларуская дзяржаўная акадэмія музыкі праводзіць XVIII Навуковыя чытанні памяці Л.С. Мухарынскай — сусветна вядомай музыказнаўцы і этнамузыкалага, адной з заснавальніцаў сучаснай беларускай музычнай навукі. Канферэнцыя ў гэтым годзе мае назву “Музычная культура Беларусі ў сусветнай прасторы”. Як паведаміла загадчыца

кабінета народнай музыкі, мастацтвазнаўца Таццяна Бярковіч, пад час Чытанняў гаворка будзе весціся аб гісторыі і тэорыі беларускай музыкі, музычных культурах свету і іх прадстаўніках, праблемах творчасці, выканальніцтва, педагогікі ў Беларусі. У праграме канферэнцыі заяўлены даклады выступоўцаў з Беларусі, Расіі і Польшчы.

Акрамя таго, у межах Чытанняў плануецца прэзентацыя калекцыі аўдыёзапісаў з фонду Фонархива этнамузыкі БДАМ.

І ўрэшце, напрыканцы месяца Беларуская дзяржаўная акадэмія мастацтваў правядзе Рэспубліканскую навукова-практычную канферэнцыю “Сучаснае мастацтва Беларусі: панарама, перспектывы”, мэта якой — абмеркаванне актуальных праблем і тэндэнцый развіцця сучаснага мастацтва, аналіз тэарэтыка-метадалагічных падыходаў вывучэння сучаснай культуры.

Канстанцін АНТАНОВІЧ

Варыяцыі на тэму...

IV Міжнародны конкурс дзіцячага малюнка “На сваёй зямлі” сабраў юных мастакоў з 22 краін. Днямі ў Рэспубліканскім экалагічным цэнтры дзяцей і юнацтва адбылося адкрыццё экспазіцыі іх работ, якая прадставіла больш за 400 малюнкаў. Тут сабраліся шматлікія ўдзельнікі конкурсу з розных рэгіёнаў Беларусі і госці з іншых краін, а таксама члены журы.

Арганізавалі конкурс міністэрствы адукацыі, культуры, прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Рэспублікі Беларусь і грамадская арганізацыя “Беларускі злёны крыж”.

Узначаліў журы член Беларускага саюза мастакоў Леанід Гоманаў, а ў яго склад уваходзілі мастачка з Сербіі Вера Джукіч, выкладчык кафедры

графікі БДАМ Павел Татарнікаў, дырэктар ДМШ № 1 г. Омска Валерый Цімафееў, а таксама мастакі і педагогі з Масквы і Кіева. Перад імі стаяла складаная задача: ацаніць больш за 12 тысяч работ. Вызначэнне ж пераможцаў праходзіла з 8 па 14 лютага 2009 года.

Кіраўнікі конкурсу адзначылі, што многія з работ не па-дзіцячы прафесійныя. Калі глядзіш на творы дзяцей ад 3 да 16 гадоў, складваецца ўражанне, што іх цікавіць і хвалюе вялікая колькасць надзённых праблем. З’явілася безліч варыяцый раскрываць тэму, і кожная — у своеасаблівай тэхніцы, з непаўторным каларытам: загадкавыя людзі і пейзажы Усходу, гарадскія і сельскія краявіды, сямейныя сцэны, паказаныя з нечаканага боку, і многае іншае прыцягвае ўвагу наведвальнікаў выстаўкі.

95 чалавек былі ўзнагароджаны дыпламамі I, II, III ступені, таксама 111 выкладчыкаў па малюнку адзначылі Дыпламамі педагогаў. Пасля таго, як завершыцца выстаўка твораў у Мінску, яны будуць паказаны ў выставачных залах рэгіёнаў рэспублікі і іншых дзяржаў.

А.С.

У афішы “Школьнага тэатра”

13 красавіка ў трынаццаты раз на сцэне Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя Якуба Коласа адбудзецца “Школьны тэатр” — творчы агляд-конкурс тэатральных калектываў Віцебска і Наваполацка. Яго заснавальнікамі з’яўляюцца Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь, Нацыянальны акадэмічны драматычны тэатр імя Якуба Коласа, аддзел адукацыі і культуры Віцебскага гарвыканкама і Віцебская арганізацыя Беларускага саюза тэатральных дзеячаў.

Пасля ўрачыстага адкрыцця “Уверцюрай “Шторм” народнага аматарскага калектыву “Тэатр-студыя сучаснай харэаграфіі” пад кіраўніц-

твам Дзіяны Юрчанка распачнецца непасрэдна конкурсная праграма, адметнасцю якой з’яўляецца той факт, што тэатральныя калектывы прадстаўляюць на суд глядачоў пастаноўкі, створаныя па творах беларускіх аўтараў. Сёлета ў афішы “Школьнага тэатра” — “Пеўчыя 41-га года” Г.Марчука, “Брэсцкая крэпасць” К.Губарэвіча, “Не пакідай мяне...” А.Дударова, “Гісторыя двух сабак” Я.Конева, “Кароткая песня” В.Быкава, “Іван ды Мар’я” Т.Бондар, “Цыганскі кароль” У.Караткевіча і паводле ягоных ж твораў — пастаноўка “Шчася табе, Чалавек!”, а таксама такія аўтарскія работы калектываў: “Як Кацярынка з Дзяніскама ажаніліся” і “Ірландская казка”. І, канешне ж, прыемна адзначыць сярод конкурсных пастановак

спектаклі, створаныя па п’есах аўтараў, якія ў свой час пабачылі свет у нашым “Культура”ўскім “Куфры-радыцы”: “Усім, хто ляжыць на паўночны захад” Т.Ламонавай і “Як казкі перабыталіся” Г.Аўласенкі.

Вынікі творчага спаборніцтва “Школьны тэатр” падвядзе вечарам 14 красавіка. А з раніцы ў сценах Коласаўскага тэатра пройдуць традыцыйныя кансультацыі для моладзі — тых, хто неўзабаве збіраюцца стаць абітурыентамі тэатральных ВНУ. Пазнаёміць іх з патрабаваннямі, якія прадстаўляюцца да будучых акцёраў і рэжысёраў, дэкан тэатральнага факультэта Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў, заслужаны артыст Беларусі Уладзімір Мішчанчук.

Ул. інф.

Крышталёвая раскадроўка душы

10 красавіка ў канферэнц-зале Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі прайшоў прэм’ерны паказ новага фільма “Крышталь душы”, знятага “Беларускім відэацэнтрам” па заказе Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусі.

Хранікальна-дакументальная стужка рэжысёра В.Скварцовай распавядае пра Нацыянальную бібліятэку Беларусі, яе гісторыю, шматміль-

ённыя фонды і, канешне ж, пра людзей, якія прысвяцілі сябе бібліятэчнай справе. Натуральна, што асобнае месца ў фільме аддадзена ўзвядзенню новага будынка бібліятэкі — велічнага гмаху, які ўвасобіў самыя перадавыя навукова-тэхнічныя дасягненні і магчымасці пачатку XXI стагоддзя.

Нездарма сярод запрошаных на прэзентацыю фільма былі не толькі кіраўніцтва і работнікі бібліятэкі, ве-

тэраны бібліятэчнай справы і былыя супрацоўнікі “нацыяналкі”, якія цяпер знаходзяцца на заслужаным адпачынку, але і яе архітэктары, інжынеры, будаўнікі, мастакі, што афармлялі інтэр’еры. А таксама — выкладчыкі і студэнты Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў і Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў.

Наш кар.

На рэках беларускіх — і не толькі

Да Вялікадня Музычная капэла “Санорус” на чале з Аляксеем Шутом, які нядаўна быў уганараваны медалём Францыска Скарыны, падрыхтавала дзве новыя праграмы духоўнай музыкі. Асаблівае месца займаюць у іх прэм’еры твораў беларускіх кампазітараў.

— Свой новы твор, да прыкладу, — расказаў дырэктар, мастацкі кіраўнік капэлы А.Шут, — даслаў нам Сяргей Хвашчынскі. Упершыню пра-

гучыць у Мінску партытура Андрэя Бандарэнкі “На рэках Вавілонскіх” для хору і віяланчэлі (дагэтуль яна выконвалася толькі ў Гродне), падрыхтаваная сумесна з тамтэйшай капэлай імя Антонія Тызенгауза і групай сучаснай харэаграфіі “ТАД”. Акрамя таго, прагучаць творы Алены Атрашкевіч, Сяргея Бельцюкова, Алега Хадоскі.

Узгадаем мы і беларускія духоўныя творы мінулых дзесяцігоддзяў — таго ж Аляксея Туранкова. Прагу-

чыць і руская класіка Дзмітрыя Бартыянскага, і заходнеўрапейская — “Stabat mater” Джаакіна Расіні, выкананне якога складзе асобны канцэрт. Дарэчы, саліраваць у гэтым найскладаным творы будуць, акрамя нашай Таццяны Пятровай, вядучыя артысты Беларускай оперы — Наталля Афініна і Янаш Нялепа, а таксама таленавіты студэнт 5-га курса Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі Канстанцін Батурын.

Н.Б.

Электронны банк музейнай фактуры

Як паведамляе “К” галоўны спецыяліст па ахове гісторыка-культурнай спадчыны ўпраўлення культуры Гомельскага аблвыканкама Сяргей Разанаў, 31 сакавіка на базе Веткаўскага музея народнай творчасці прайшоў абласны семінар, на якім аналізаваліся ход выканання Рэспубліканскай праграмы развіцця музейнай справы на 2006 — 2010 гады.

У семінары бралі ўдзел кіраўнікі дзяржаўных музеяў Гомельшчыны. Абмяркоўваліся такія пра-

блемныя пытанні, як павышэнне колькасці і якаснага ўзроўню музейных калекцый, абнаўленне пастаянных экспазіцый, актывізацыя выставачнай дзейнасці, стварэнне адзінага банка электронных даных музейных прадметаў вобласці...

На Беларусі, як вядома, існуе 144 музеі, у тым ліку 12 — рэспубліканскага падпарадкавання. 30 устаноў музейнага тыпу налічваецца на Гомельшчыне. Цягам апошніх трох гадоў у вобласці адкрыта 8 новых музеяў. Па агульнай колькасці вы-

ставак лідзіруе менавіта Гомельшчына. А Веткаўскі музей народнай творчасці — адзін з адметных у рэспубліцы. Але няма мяжы дасканаласці.

Таму гаворка на семінары ішла, безумоўна, і пра пашырэнне платных паслуг, музейна-адукацыйных праграм, і пра актывізацыю рэкламнай дзейнасці, і пра набыццё камп’ютэрнага абсталявання ды праграмагнага забеспячэння для ўкаранення электроннай формы ўліку музейных прадметаў.

Яўген РАГІН

Ёсць уваходны білет?

Нацыянальны мастацкі музей Рэспублікі Беларусь праводзіць адкрыты публічны конкурс “Уваходны білет у Нацыянальны мастацкі музей Рэспублікі Беларусь”. Квіток-пераможца стане выкарыстоўвацца са студзеня 2010 года.

У Палажэнні аб адкрытым конкурсе на лепшы білет у Нацыянальны мастацкі музей адзначаецца, што ўдзельнікамі спаборніцтва могуць быць дызайнеры, мастакі, а таксама ўсе ахвотныя.

Да дызайну квітка свае патрабаванні: ён павінен быць твораў малой

графікі, які ўключае вобразную і інфармацыйную часткі.

Пераможцаў конкурсу чакаюць два прызы: Галоўны прыз і Прыз глядацкіх сімпатый. Пераможцу на Галоўны прыз вызначаць члены журы, якія індывідуальна ацэняць вынікі кожнай з работ па дзесяцібальнай сістэме.

З 8 па 11 ліпеня ў Нацыянальным мастацкім музеі на спецыяльнай выстаўцы будуць дэманстравацца работы ўсіх удзельнікаў. А 12 ліпеня ў музеі адбудзецца прэс-канферэнцыя, на якой журы абвесціць аб выніках конкурсу.

Н.К.

Час для ўзаемаабменаў

Спектаклі, пастаўленыя бранскімі Магілёўскага абласнога драматычнага тэатра з 9 па 16 красавіка. У сваю чаргу, Бранскі ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга абласны тэатр драмы імя А.К. Талстога запрасіў да сябе магілёўскую трупу. З 10 па 17 красавіка яна пакажа ў расійскім горадзе камедыі са свайго рэпертуару.

Тэатры даўно сябруюць паміж сабой і абменьваюцца гастроллямі. Беларускія артыстаў ведаюць у Бранску, і не адзін спектакль праходзіў у горадзе-пабраціме Магілёва з вялікім поспехам. Гэтым разам Магілёўскі драматычны тэатр паказаў толькі камедыйныя пастаноўкі, каб прадэманстраваць сваё майстэрства ў гэтым жанры. На працягу ўсіх гастролей для маленькіх прыхільнікаў тэатра будзе ісці спектакль “Парася, якое спявае”. Акрамя гэтага, бранскія жыхары ўбачаць камедыі “З каханнем не жартуюць”, “Шалёны дзень, або Жаніцца Фігары”, “Піжамы для шасцярых”, “Час знацца светлай паласой жыцця”.

Магіляўчане 9 — 10 красавіка пазнаёмяцца з трагікамедыяй у

дзвюх дзях “Прынцэса Турандот”, якая ідзе ў рэпертуары Бранскага тэатра больш за 15 гадоў, музычнай камедыяй “Мая жонка — ілгуння”, якая будзе ісці 11 і 12 красавіка. Прэм’ерай у Беларусі 13 красавіка стане трагікамедыя ў дзвюх дзях “Дурыкі”, якую ўпершыню паставілі 24 лютага гэтага года. Грэчаская камедыя “Патрабуецца лжэц” будзе паказана 15 і 16 красавіка. Цягам гастролей кожны дзень дзяцей чакае казка “Прынцэса і трубачыст”.

Алена САБАЛЕЎСКАЯ

Міністэрства інфармацыі Рэспублікі Беларусь і Аргкамітэт Нацыянальнага тэлевізійнага конкурсу “Тэлеяршыня” смуткуе з прычыны смерці выкладчыка кафедры мастацкай творчасці і прадзюсерства Інстытута сучасных ведаў, старшага выкладчыка Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў, мастака, паэта СТРАДІВА Генрыха Маносавіча і выказвае глыбокае спачуванне яго родным і блізкім.

Чытач — Газета — Міністэрства

Ці магчыма перагледзець штаты музеяў у бок павелічэння колькасці супрацоўнікаў?

На пытанне адказвае вядучы эканаміст эканамічнага ўпраўлення Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь Святлана ЦЫБАЕВА:

— Міністэрствам культуры падрыхтаваны праект пастановы “Аб тыпавых штатах і нарматывах колькасці работнікаў арганізацый культуры” (далей — праект), які ўтрымлівае і тыпавыя штаты раённых музеяў.

У штатах раённых музеяў дадаткова прадугледжаны наступныя пасады:

галоўны бухгалтар — 1 адз.;
навуковы супрацоўнік — 1 адз.;
інжынер-праграміст — 1 адз.;
касір — 1 адз.

Трэба адзначыць, што праект пастановы падрыхтаваны з улікам прапановы ўпраўленняў культуры аблвыканкамаў і Мінскага гарвыканкама і ў дадзены час знаходзіцца на ўзгадненні з зацікаўленымі.

Ці магчыма павялічыць колькасць дзён адпачынку для работнікаў РМЦ (на дадзены момант гэта 24 дні)?

На пытанне адказвае галоўны спецыяліст упраўлення навуковых устаноў і кадраў Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь Ірына АНЦІПЕНКА:

— Працоўны адпачынак работніка — гэта сумарная працягласць асноўнага адпачынку і дадатковых адпачынкаў. Працягласць асноўнага адпачынку ўстаноўлена артыкулам 155 Працоўнага кодэкса Рэспублікі Беларусь (далей — ПК) і не можа быць меншай за 24 календарныя дні.

Часткай другой артыкула 155 ПК прадастаўлена права Ураду Рэспублікі Беларусь па ўзгадненні з Прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь устанавіваць асобным катэгорыям работнікаў асноўны адпачынак працягласцю больш за 24 календарныя дні.

Пастановай Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 24 студзеня 2008 г. № 100 “Аб прадастаўленні асноўнага адпачынку працягласцю больш за 24 календарныя дні” асноўны адпачынак працягласцю больш за 24 календарныя дні ўстаноў-

лены для асобных педагагічных работнікаў і некаторых іншых катэгорый работнікаў.

Парадак, умовы прадастаўлення і суміравання дадзенага асноўнага адпачынку рэгулююцца палажэннямі раздзела 12 “Працоўныя і сацыяльныя адпачынкi” ПК.

Артыкулам 158 ПК прадугледжана прадастаўленне дадатковага адпачынку за ненармаваны працоўны дзень за кошт уласных сродкаў арганізацыі працягласцю да 7 календарных дзён.

Новай рэдакцыяй артыкула 158 ПК зменены падыходы ў прадастаўленні дадатковага адпачынку за ненармаваны працоўны дзень — ён прадастаўляецца за кошт уласных сродкаў наймальніка.

У адпаведнасці з артыкулам 159 ПК работнікам, якія маюць працяглы стаж працы ў адной арганізацыі, наймальнік за кошт уласных сродкаў можа ўстанавіваць дадатковы адпачынак за працяглы стаж працы да 3 календарных дзён.

Згодна з другімі часткамі артыкулаў 158 і 159 ПК парадак, умовы прадастаўлення і працягласць дадзеных дадатковых адпачынкаў вызначаюцца калектыўным ці працоўным дагаворам, наймальнікам.

Артыкулам 160 ПК наймальніку прадастаўлена права ўстанавіваць за кошт уласных сродкаў (прыбытку) дадатковы зааховальны адпачынак. Улічваючы назву дадзенага адпачынку, наймальнік устанавівае яго ў якасці зааховання за вынікі працы, умовы працы, складанасць і значнасць выконваемай працы і іншыя ўмовы. У сувязі з гэтым дадзены адпачынак можа прадастаўляцца як усім работнікам, так і асобным катэгорыям работнікаў, альбо персанальна асобным работнікам у адпаведнасці з працоўным дагаворам, кантрактам.

У адпаведнасці з падпунктам 2.5 пункта 2 Дэкрэта № 29 кантракт, заключаны з работнікам, павінен прадугледжваць прадастаўленне дадатковага зааховальнага адпачынку з захаваннем заробтнай платы да пяці календарных дзён.

Улічваючы спецыфіку дадатковага зааховальнага адпачынку як меры зааховання, зааховальны адпачынак, што прадастаўляецца па падпункце 2.5. пункта 2 Дэкрэта № 29, і зааховальны адпачынак, прадастаўляемы ў адпаведнасці з артыкулам 160 ПК, трэба прадастаўляць звыш асноўнага адпачынку, які большы за 24 календарныя дні, а таксама дадатковых адпачынкаў, прадугледжаных заканадаўствам аб працы.

Юрыдычныя тонкасці (elegantia juris)

Я займаю пасаду загадчыка культурна-масавых аддзела гарадскога Палаца культуры і працюю па сумяшчальніцтве ў таго ж наймальніка культурарганізатарам на 0,5 стаўкі. Але з нядаўняга часу аддзел кадраў настойвае на маім звальненні з пасады культурарганізатара, паспелаючыся на артыкул 7 Закона “Аб барацьбе з карупцыяй”. Ці з’яўляюся я дзяржаўнай службовай асобай і ці правамернае патрабаванне аддзела кадраў?

У адпаведнасці з артыкулам 17 Закона Рэспублікі Беларусь “Аб барацьбе з карупцыяй” дзяржаўная службовая асоба не мае права выконваць іншую аплатаваную работу, не звязаную з выкананнем працоўных абавязкаў па месцы асноўнай работы (акрамя выкладчыцкай, навуковай, культурнай, творчай дзейнасці і медыцынскай практыкі).

Да дзяржаўных службовых асоб адносяцца Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь, дэпутаты Палаты прадастаўнікоў, члены Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, дэпутаты мясцовых Саветаў дэпутатаў, якія ажыццяўляюць свае паўнамоцтвы на прафесійнай аснове, а таксама іншыя дзяржаўныя служачыя, асобы, якія займаюць пасады ў дзяржаўных арганізацыях, Узброеных Сілах Рэспублікі Беларусь, іншых войсках і воінскіх фарміраваннях Рэспублікі Беларусь і адносяцца, у адпаведнасці з заканадаўствам Рэспублікі Беларусь, да службовых асоб.

Як бачым, да дзяржаўных службовых асоб аднесены асобы, якія займаюць пасады ў дзяржаўных арганізацыях і адносяцца да службовых асоб.

Зыходзячы з вызначэнняў, якія маюцца ў заканадаўстве (артыкул 1.3 Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях, артыкул 4 Крымінальнага кодэкса Рэспублікі Беларусь), службовая асоба — гэта асоба, якая пастаянна, часова ці па спецыяльным паўнамоцтве выконвае арганізацыйна-распарадчыя ці адміністрацыйна-гаспадарчыя функцыі.

Да тых, хто займае пасады, звязаныя з выкананнем арганізацыйна-распарадчых абавязкаў, неабходна аднесці асоб, якія ажыццяўляюць кіраўніцтва дзейнасцю арганізацыі, яе структурных падраздзяленняў, расстаноўку і падбор кадраў, арганізацыю працы ці службы работнікаў, падтрыманне дысцыпліны, прымяненне мер зааховання і накладанне дысцыплінарных спагнанняў і інш.

Тымі, хто займае пасады, звязаныя з выкананнем адміністрацыйна-гаспадарчых абавязкаў, варта прызнаваць, у прыватнасці, асоб, якія ажыццяўляюць паўнамоцтвы па кіраванні і распараджэнні маёмасцю і грашовымі сродкамі, а таксама арганізацыю ўліку і кантролю за водпускам і рэалізацыяй матэрыяльных каштоўнасцей.

Такім чынам, кіраўнік структурнага падраздзялення Палаца культуры, які з’яўляецца дзяржаўнай арганізацыяй, адносіцца да дзяржаўных службовых асоб.

Зыходзячы з палажэнняў артыкула 17 Закона Рэспублікі Беларусь “Аб барацьбе з карупцыяй” дзяржаўная службовая асоба мае права ажыццяўляць нароўні з асноўнай работай выкладчыцкую, навуковую, культурную, творчую дзейнасць і медыцынскую практыку.

У адпаведнасці з Кваліфікацыйным даведнікам пасады служачых, занятых у культуры і мастацтве, зацверджаным пастановай Міністэрства працы і сацыяльнай абароны Рэспублікі Беларусь ад 29 снежня 2001 г. № 25, у службовыя абавязкі культурарганізатара ўваходзіць правядзенне масавых гульняў, прадастаўленне, арганізацыя забаў, калектыўных форм гульнявых зносін і баўлення вольнага часу насельніцтва, удзел у распрацоўцы і складанні сцэнарыяў, тэматычных праграм, гульнявых форм калектыўнага баўлення вольнага часу, мастацкага афармлення, музычнага суправаджэння і тэхнічнага забеспячэння.

Згодна з артыкулам 1 Закона Рэспублікі Беларусь “Аб культуры ў Рэспубліцы Беларусь” да культурнай дзейнасці, у прыватнасці, адносіцца дзейнасць па арганізацыі культурнага адпачынку (вольнага часу) насельніцтва.

Ці магчыма разгледзець пытанне аб пераглядзе парадку аднясення раённых метадычных цэнтраў да I-й групы па апаце працы?

На пытанне адказвае галоўны спецыяліст упраўлення ўстаноў культуры і народнай творчасці Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь Людміла СТРАПКО:

— Аднясенне культурна-асветніцкіх устаноў да груп па апаце працы кіраўнікоў і спецыялістаў рэгламентуецца пастановай Міністэрства працы Рэспублікі Беларусь ад 21.01.2000 № 6 “Аб мерах па ўдасканалванні ўмоў аплаты працы работнікаў арганізацый, што фінансуюцца з бюджэту і карыстаюцца дзяржаўнымі датацыямі”.

Згодна з пунктам 5 заўваг да табліцы 16 дадатку 8 дадзенай пастановы да першай групы па апаце працы кіраўнікоў і спецыялістаў адносяцца рэспубліканскія і абласныя цэнтры нацыянальных культур, метадычныя цэнтры народнай творчасці, грамадска-культурныя цэнтры ўпраўленняў культуры абласных выканаўчых камітэтаў і Мінскага гарадскога выканаўчага камітэта. **Раённым і гарадскім навукова-метадычным цэнтрам народнай творчасці адносяцца да II групы па апаце працы кіраўнікоў і спецыялістаў без паказчыкаў.**

Трэба адзначыць, што ад упраўленняў культуры аблвыканкамаў прапановы па аднясенні раённых метадычных цэнтраў да I групы па апаце працы кіраўнікоў і спецыялістаў у Міністэрства культуры не паступала.

Міністэрства культуры гатова разгледзець канкрэтныя прапановы ўпраўленняў культуры аблвыканкамаў з фінансава-эканамічным абгрунтаваннем мэтазгоднасці аднясення раённых метадычных цэнтраў да I групы па апаце працы кіраўнікоў і спецыялістаў і накіраваць неабходныя дакументы ў Міністэрства працы і сацыяльнай абароны Рэспублікі Беларусь для ўнясення адпаведных змяненняў у вышэйзгаданую пастанову ва ўстаноўленым парадку.

Такім чынам, дзейнасць культурарганізатара з’яўляецца культурнай дзейнасцю.

Якімі нарматыўнымі прававымі дакументамі рэгулюецца рэкламная дзейнасць устаноў адукацыі ў сферы культуры, у прыватнасці, рэклама адукацыйных паслуг?

Асноўным нарматыўным прававым актам, які рэгулюе адносіны паміж дзяржаўнымі органамі, іншымі арганізацыямі, грамадзянамі Рэспублікі Беларусь, замежнымі грамадзянамі, асобамі без грамадзянства ў працэсе вытворчасці і (ці) размяшчэння рэкламы на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь, з’яўляецца Закон Рэспублікі Беларусь ад 10 мая 2007 года “Аб рэкламе” (далей — Закон).

У адпаведнасці з Законам Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь прыняў пастанову ад 12 лістапада 2007 г. № 1497, якой зацверджаны:

Палажэнне аб парадку размяшчэння (распаўсюджвання) на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь рэкламы прадукцыі, тавараў, паслуг, якія вырабляюцца на гэтай тэрыторыі;

Палажэнне аб парадку размяшчэння (распаўсюджвання) на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь рэкламы алкагольных напояў і табачных вырабаў у сродках масавай інфармацыі;

Палажэнне аб парадку размяшчэння (распаўсюджвання) на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь вонкавай рэкламы і яе сродкаў, рэкламы на аўтамабільных транспартных сродках, трамваях, тралейбусах;

Палажэнне аб парадку ўзгаднення вонкавай рэкламы і рэкламы на аўтамабільных транспартных сродках, трамваях, тралейбусах абласнымі (Мінскім гарадскім) выканаўчымі камітэтамі.

Акрамя таго, некаторыя пытанні ажыццяўлення рэкламнай дзейнасці ўрэгуляваны Указам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 3 чэрвеня 1996 г. № 210.

На пытанні адказвала начальнік юрыдычнага аддзела Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь Алена ВЕШТАРТ

Размеркаванне выпускнікоў ВНУ культуры і мастацтва Беларусі за вершыцца толькі напрыканцы месяца, але набліжэнне гэтай лёсавызначальнай для будучых маладых спецыялістаў падзеі адчуваецца ўжо сёння. Пра гэта сведчыць не толькі настрой у студэнцкіх аўдыторыях. Красамоўны доказ — тыя пытанні, якія паступаюць да нас у рэдакцыю, датычныя ўмоў працаўладкавання маладых спецыялістаў. Неспадзяванкі пад час размеркавання бываюць заўсёды, і цалкам пазбегнуць іх бадай немагчыма. Але ж паколькі размеркаванне — справа не аднаго дня, а плён доўгай сістэмнай работы, вынікі кампаніі можна са значнай ступенню верагоднасці прагназаваць ужо сёння. Выкрышталізоўваюцца і характэрныя для яе праблемы.

Незадаволеныя, на жаль, будучы...

Па словах рэктара Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў Барыса Святлова, працоўную кар’еру па-за гарадской рысай Мінска распачнуць амаль тры чвэрці сёлетніх выпускнікоў. Ён паказалі вынікі папярэдняга размеркавання — а практыка мінулых гадоў сведчыць пра тое, што ў большасці выпадкаў яны супадаюць з канчатковымі.

Як зацікавіць маладога спецыяліста?

Праблемныя аспекты, якія выявіла сёлетняя папярэдняе размеркаванне ў найбуйнейшай творчай ВНУ краіны, асабліва неспадзяванымі не сталі. Прапорцыя (ці, дакладней, дыспрапорцыя) ліку выпускнікоў і колькасці заявак за мінулыя гады бадай не змянілася. Сёлета дыпломы БДУКІМ атрымаюць 336 чалавек, а вакансій ім прапановы ваецца каля 700 — прыкладна на паўсотні больш, чым летась.

Гэта значыць, што незадаволеныя вынікамі размеркавання будуць у любым выпадку. Прычым не толькі сярод выпускнікоў, многія з якіх імкнуліся да замацавання ў сталіцы, але і сярод устаноў культуры: далёка не ўсе іх вакансіі сёлета будуць запоўнены прафесіяналамі з дыпламам ВНУ.

— Ёсць раёны, куды мы цягам ужо некалькіх гадоў не накіроўвалі ніводнага спецыяліста, — кажа сакратар камісіі па размеркаванні Універсітэта культуры і мастацтваў Мікалай Чміль. — І прычына тут зразумелая: пад час размеркавання ўніверсітэт імкнецца спалучыць дзяржаўную палітыку ў сферы культуры з жаданнем саміх выпускнікоў. Паверце, яны ніколі не застаюцца па-за ўвагай. Вядома, камісія мае права прыняць “валявое” рашэнне, але ж кожны разумее: “насільно мил не будешь”.

І сапраўды, практыка сведчыць, што “шлюб па каханні” (або, прынамсі, разліку) куды больш трывалы, чым проста вынік “альма-мацярынскага” рашэння. У сітуацыі, калі выбіраць даводзіцца выпускніку, а не ўстанове, менавіта апошняя мусіць праявіць пэўную ініцыятыву.

Зразумела, што працоўнае месца з невялікім акладам і без жылля мала каго прывабіць. А такіх прапанов на сёння — абсалютная большасць. Прыкладам, з 38 заявак, дасланых з Брэстчыны (дарэчы, найменшы паказчык з усёй краіны), толькі чатыры забяспечаны жылплошчай — хай сабе гэта будзе які пакойчык у інтэрнаце. І такая суадноснасць характэрная не толькі для гэтага рэгіёна.

Зрэшты, умовы — гэта толькі палова справы. Другая палова — уменне іх прэзентаваць. “К” ужо пісала пра той анекдатычны выпадак, калі выпускнікі ўніверсітэта наадрэз адмаўляліся ехаць працаваць у шыкоўны аграпрадукт — выключна з прычыны яго “немілагучнай” назвы. Бо толькі назва на момант размеркавання ім і была вядома! Калі б да заяўкі былі дададзены хая б пару фотаздымкаў, спецыялісты самі туды імкнуліся б.

— Такіх прыкладаў і сапраўды нямала, — кажа Барыс Святлоў. — Таму ўстановам культуры з рэгіёнаў трэба навучыцца сябе рэкламаваць.

Урэшце, не лішне будзе паўтарыць вядомую ісціну: тыя начальнікі аддзелаў культуры, якія не шкадуюць часу (ды бензіну), каб папрысутнічаць на размеркаванні асабіста, маюць куды больш

шанцаў вярнуцца дахаты “не з пустымі рукамі”. Тым болей, раз-пораз здараюцца выпадкі, калі выпускнік змяняе сваё рашэнне непасрэдна ў дзень размеркавання.

Папярэдняе размеркаванне ад канчатковага аддзяляе ўсяго які месяц. За гэты час выпускнік можа пабываць на месцы сваёй будучай працы і прайсціся вуліцамі таго гарадка, вёскі або аграгарадка, які неўзабаве мае стаць для яго родным. Але для прыняцця ўзважанага рашэння гэтага часу, напэўна, усё ж замала. Таму ўжо налета ўніверсітэт плануе актывізаваць працу па правядзенні кірмашоў вакансій, пад час якіх патэнцыйныя працадаўцы маглі б “паглядзець у вочы” сваім патэнцыйным жа будучым супрацоўнікам. Прычым не ў дзень размеркавання, а за некалькі месяцаў да яго. Сёлета ў лютым такія кірмашы ўжо прайшлі на асобных факультэтах і кафедрах, і плён іх відавочны.

зе — і іншыя вобласці.

11 сёлетніх “мэтавікоў” паедуць працаваць на сваю малую радзіму. Але ж у маштабах краіны гэта — кропля ў моры. Барыс Святлоў мяркуе, што такія важныя рэсурсы вырашэння кадровай праблемы, як мэтавы набор, пакуль што напэўніцы не выкарыстоўваецца. Бо заявак па-ранейшаму прыходзіць вельмі мала.

Асфальт — не толькі ў сталіцы!

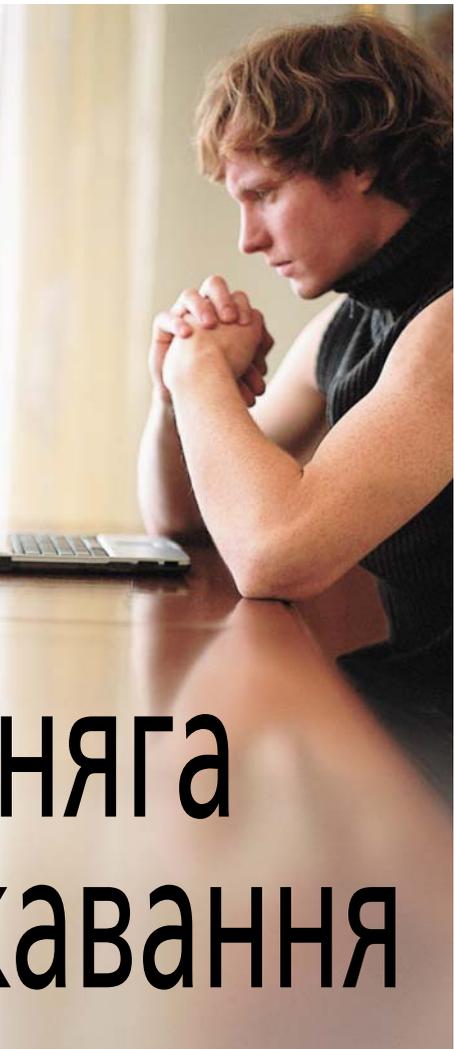
Мінская вобласць ужо не першы год становіцца лідэрам адказу па двух паказчыках: па-першае, гэта колькасць дасланных заявак — 118, а па-другое — працэнт іх задавальнення. Працаваць туды паедуць 82 выпускнікі БДУКіМ. І для многіх рашэнне застацца працаваць на Міншчыне — прынцыповае: надта ж хочацца быць бліжэй да сталіцы.

— Мы спрабуем тлумачыць студэнтам, што іншыя рэгіёны Беларусі нічым не горшыя, — распавядае Мікалай Чміль. — Але ж пераканаць удаецца не заўсёды: стэрэатыпы даволі жывучыя.

Зрэшты, да дзвюх гэтых лічбаў варта дадаць і

Напярэдняе пытанні

папярэдняга размеркавання

Рэйтынг дэфіцытных прафесій...

...не спазнаў прынцыповых змен. Але я са здзіўленнем даведаўся, што харэографы, на брак якіх скардзяцца ці не ў кожным райцэнтры, — займаюць у ім зусім не першае месца. У лідэры сёлета выйшла музейная справа: на дзесяць выпускнікоў паступіла ажно 35 заявак. Гэты факт патлумачыць, насамрэч, даволі лёгка, асабліва калі ўлічыць, прынамсі, дзве акалічнасці: па першае, у рэгіёнах спакваля з’яўляюцца новыя музеі, а па-другое — немалы працэнт музейных супрацоўнікаў ужо перайшоў праз пенсійную адзнаку.

У спісе прапанаваных учораўшнім студэнтам вакансій трапляецца нават “дырэктар раённага музея”. Някеспка для пачатку кар’еры!

Традыцыйна дэфіцытныя прафесіі — гэта бібліятэкары і рэжысёры: іх патрэбна ўдвай больш, чым выпускае ўніверсітэт культуры і мастацтваў. Што да адваротнага выпадку: ёсць выпускнікі, але няма заявак... Такая сітуацыя — рэдкае выключэнне. Яна тычыцца спецыялістаў “сусветнай мастацкай культуры”. Універсітэт рыхтаваў кадры, прыстаёўваючыся да школьнай праграмы, а там гэтая дысцыпліна не так даўно была скарачана. На вялікі жаль, не сталі запатрабаванымі і спецыялісты такога “прасунутага” профілю, як “лінгвістычнае забеспячэнне міжкультурных камунікацый”.

Сувязі паміж размеркаваннем і наборам абітурыентаў такія ж самыя, як паміж попытам і прапановай. Таму прыём на незапатрабаваныя спецыяльнасці будзе абмежаваны.

Найбольш дзейным сродакам ліквідацыі кадравага дэфіцыту кіраўніцтва ўніверсітэта бачыць стварэнне рэгіянальных філіялаў. Адзін з іх, у Мазыры, ужо дзейнічае, цяпер робяцца актыўныя захады па адкрыцці філіялаў у Магілёве, на чар-

трэцюю, якая шмат што тлумачыць: болей за чвэрць студэнтаў універсітэта — гэта менавіта жыхары Мінскай вобласці (прыкладна столькі ж — з самой сталіцы). Таму многія выпускнікі выказалі заканамернае жаданне вярнуцца дахаты і распацаць працоўны стаж у родных Крупках або Уздзе.

— Зразумела, што “геаграфічная” структура набору мае аб’ектыўны характар і залежыць толькі ад падрыхтоўкі абітурыентаў, — адзначыў з гэтай нагоды Барыс Святлоў.

Сталічныя заяўкі таксама не былі напэўніцы задаволены. Асабліва гэта тычыцца тых, што былі дасланы ўстановамі, якія не ўваходзяць у структуру галіны культуры Рэспублікі Беларусь. У Мінску застануцца працаваць пераважна льготнікі або тыя, хто ўжо праявіў сябе пад час вучобы і атрымаў імянную заяўку з важкімі аргументамі.

Зразумела, што “цэнтраімклівасць” па-ранейшаму з’яўляецца вызначальнай тэндэнцыяй размеркавання, і менавіта неабходнасць забяспечыць кадры не толькі сталіцу, але і рэгіёны стане галоўнай прычынай слёз выпускнікоў. Ды, разам з тым, сёлета ярка працягваецца і іншая тэндэнцыя: усё больш выпускнікоў едзе працаваць у той рэгіён, які раней лічыўся найменш прывабным — з прычыны “радыялофобіі”. Кадровы склад работнікаў культуры Гомельскай папёўніцы каля 30 сёлетніх выпускнікоў БДУКіМ.

Сітуацыя, калі студэнт творчай ВНУ пад час вучобы яшчэ і працуе, плённа працягваючы сябе ў тым ці іншым творчым калектыве, даволі тыповая. Ці бярэ да ўліку камісія па размеркаванні такія абставіны?

— Натуральна, — адказаў Мікалай Чміль. — Досвед сведчыць, што ў большасці такіх выпадкаў выпускнік пакідае кабінет задаволеным. Праўда, не заўсёды: рашэнне камісіі залежыць ад канкрэтнага выпадку. Але ніводнае з іх не з’яўляецца прыхамасцю — яно грунтуецца на дзяржаўнай палітыцы ў галіне культуры.

Прасілі актрысу — прыслалі акцёра

Дыпломы Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў сёлета павінны атрымаць 97 “бюджэтнікаў”, але 9 з іх маюць ільготы, якія дазваляюць выбар “вольнага дыплама”.

— Зрэшты, гэта не значыць, што яны адмовяцца ад размеркавання, — тут жа зрабіла рэмарку першы прарэктар БДАМ Святлана Вінакурава. — Сёлета нават некаторыя з тых, хто вучыўся за ўласныя грошы, папрасілі нашай дапамогі ў працаўладкаванні. Бо статус маладога спецыяліста дае сур’ёзныя гарантыі і перавагі — асабліва ў час сусветных эканамічных цяжкасцей.

Адметнасць размеркавання ў Акадэміі мастацтваў вынікае з самой яе сутнасці: знайсці годнае прымяненне для прафесійных творцаў, адпаведнае іх інтарсам і здаровым амбіцыям, не заўсёды бывае лёгка. Таму роля кіраўніцтва ўстановаў як свайго кшталту пасрэднага паміж працадаўцамі і выпускніком у гэтым выпадку асабліва актуальная. Заяўкі не сыплюцца, бы з “рога дастатку”, — зацікаўленыя арганізацыі трэба шукаць. І толькі дзякуючы прыкладзеным намаганням літаральна кожны выпускнік у камплекце з дыпламам атрымае і прапанову першага месца працы.

— Заявак на сёння паступіла ўжо больш за сотню, — кажа Святлана Вінакурава. — Пакуль што для некалькіх выпускнікоў іх не хапае, але, думаецца, ужо на той момант, калі ваша газета з’явіцца ў кіёсках, сітуацыя выправіцца, і Акадэмія мастацтваў будзе гатова да размеркавання на ўсе 100%.

Другая асаблівасць — вузкая спецыялізацыя выпускнікоў Акадэміі. З гэтай прычыны часам нават узнікаюць кур’ёзы: прыкладам, у той ці іншы тэатр размяркоўваецца акцёр, але потым вы-

яўляецца, што не ставала там менавіта выканаўцы жаночых роляў... Таму, рыхтуючы заяўку, установы павінны быць максімальна дакладнымі.

Многія выпускнікі Акадэміі будуць размеркаваны ва ўстановы, чый профіль не мае да культуры ніякага непасрэднага дачынення: Мінскі гадзіннікавы завод, ЗАТ “Атлант”... Зрэшты, такая акалічнасць можа здзіўляць толькі тых, хто не ведае, што БДАМ рыхтуе, сярод іншых, і прамысловых дызайнераў. Прыемна, што запатрабаванасць такіх спецыялістаў на буйных беларускіх прадпрыемствах з года ў год расце.

Няма праблем з працаўладкаваннем сёлета і на мастацкім факультэце: на 14 выпускнікоў прыпадае 18 заявак. Поўная гатоўнасць да размеркавання ў значнай меры абумоўлена ініцыятывай Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь, паводле якой пяцёра выпускнікоў факультэта ўжо другі раз будуць працаўладкаваны на Мінскі мастацкі камбінат (“К” ужо пра гэтае дасягненне пасіла ў № 30 за 2008 г.).

Апрача Мінска, заяўкі паступаюць пераважна з абласных цэнтраў. І гэта заканамерна: дыпламанаму рэжысёру наўрад ці будзе цікава працаваць у самадзейным тэатральным гуртку. А вось дызайнер аказаўся запатрабаваны і ў Касцюковіцкай школе мастацтваў. Як адзначыла Святлана Вінакурава, бываюць выпадкі, калі выпускнікі самі выбіраюць працу ў рэгіёнах, знаходзячы там тыя магчымасці для самавыяўлення, якія не кожны атрымае і ў сталіцы. Вядома, яны адзін-кавыя.

— Мы імкнёмся максімальна спалучыць інтарэсы выпускніка і дзяржавы, — кажа першы прарэктар. — І, дзякуючы сістэмнай працы, гэта удаецца.

Жорсткі кастынг

Размеркаванне ў Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі мае свае асаблівасці. Са 187 сёлетніх выпускнікоў, як паведаміў прарэктар па вучэбна-выхаваўчай працы, кандыдат мастацтвазнаўства, дацэнт Юрый Златкоўскі, у сталіцу размеркаваны 88, што складае 47%. Астатнія 53% выпускнікоў размеркаваны наступным чынам: у Брэсцкую вобласць — 6,4%, Віцебскую — 5,3%, Гомельскую — 8%, Гродзенскую — 5,8%, Мінскую — 9%, Магілёўскую — 9,6%. Астатнія атрымалі “вольны дыплом”, з’яўляюцца грамадзянамі замежных краін або па тых ці іншых абставінах не падлягаюць размеркаванню.

І гэта невыпадкова. Бо ў Акадэміі навучаецца папраўдзе музычная эліта, якая складае міжнародны гонар і прэстыж нашай нацыянальнай культуры. Як кожны добры гаспадар, клапоцячыся пра свой ураджай, стварае раслінам аптымальныя ўмовы, так і наша дзяржава — робіць усё магчымае для творчага росту таленавітай моладзі: не толькі ў сценах ВНУ, але і ў “паслядыпломны” перыяд. Уладкоўваючыся ў вядучыя мастацкія калектывы рэспублікі, нашы маладыя музыканты могуць не толькі “аддаваць” назапашанае раней, але і працягваць сваё ўдасканалванне, узнікаючы імідж краіны і адначасова тую прафесійную планку, на якую будуць арыентавацца іншыя, у тым ліку шматлікія аматары.

На старэйшых курсах рэдка сустранеш студэнта, не “абцяжаранага” конкурснымі перамогамі, удзелам у замежных фестывалях. Таму не дзіва, што на працягу амаль усяго навучання студэнты сумяшчаюць заняткі з актыўнай выканальніцкай дзейнасцю ў лепшых творчых калектывах краіны. Дарэчы, каб патрапіць на “падпрацоўку” (чытай: на аплатаваемую стажыроўку), да прыкладу, у аркестр, трэба спачатку вытрымаць конкурс на гэтую пасаду. Іншымі словамі — прадэманстраваць

сваё выканальніцкае майстэрства перад спецыяльнай камісіяй. Пры гэтым не толькі сыграць найскладаную “абавязковую праграму”, што становіцца “лакмусавай паперкай” на прафесійную сталасць, але і “прачытаць з ліста” — выканаць новы, незнаёмы нотны тэкст без падрыхтоўкі. Тое ж самае — па іншых спецыяльнасцях. У вакалістаў такі конкурс называецца іначай — “праслухоўванне”, але сутнасць яго не змяняецца: творчы калектыву не набывае “ката ў мяшку”, а выбірае лепшых з лепшых. Таму размеркаванне ў канцы пятага курса тут не бывае неспадзяваным.

Нават тыя, хто ўладкоўваюцца выкладчыкамі, за часы навучання праходзяць своеасаблівы “кастынг”: навучальная ўстанова толькі тады дае на выпускніка асабтыя запыты, калі цягам не аднаго месяца ўпэўніцца, што ён не толькі добры музыкант, але і менавіта педагог, здольны раскрыць адметнасці кожнага юнага творцы, замацаваць яго непадобнасць да іншых.

Вядома, добрыя музыканты патрэбны не толькі ў сталіцы. Але менавіта тут знаходзіцца большасць прафесійных творчых калектываў. Калі не папаўняць іх нашымі выпускнікамі, дык давядзецца запрашаць спецыялістаў з замежжа. Дарэчы, так і рабілася ў мінулыя дзесяцігоддзі: музыкантаў для Беларусі, як і для іншых рэспублік, шукалі па ўсім СССР.

У рэгіёнах патрэбу ў спецыялістах з вышэйшай адукацыяй забяспечваюць філіялы Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі, што адкрыты ў кожным абласным цэнтры, а таксама ў Маладзечне. Яны прымаюць абітурыентаў менавіта на тыя спецыяльнасці, у якіх адчуваюць найбольшую запатрабаванасць: пераважна на фартэпіяна, баян, акардэон, харавое дырыжыраванне.

Матэрыялы падрыхтавалі Ілля СВІРЫН і Надзея БУНЦЭВІЧ

P.S. Ёсць абавязак, ёсць і правы

Такім чынам, надта хваляюцца перад лёсавызначальным днём выпускнікам не выпадае: без працы ніхто з іх у любым выпадку не застанецца. Але спецыялісты, з якімі даводзілася гутарыць пад час падрыхтоўкі гэтага матэрыялу, раяць студэнтам-дыпломнікам не губляць часу і дбайна пазнаёміцца з заканадаўствам, датычным размеркавання. Бо мінулыя кампаніі дазваляюць зрабіць выснову, што далёка не кожны з выпускнікоў дасканала ведае свае правы і абавязкі. І менавіта гэтае няведанне становіцца прычынай многіх непаразуменняў.

Дарэчы, бадай дзіяматычнае словазлучэнне “правы і абавязкі” тут невыпадковае, бо многія ўжо ўсвядомілі, што размеркаванне мае два аспекты. Гэта не толькі абавязак маладога спецыяліста перад дзяржавай, але і яго права на першае працоўнае месца і пакет сацыяльных гарантыяў. У кожнай ВНУ вам прывядуць не адзін прыклад тых, хто гэтым правам пагрэбаваў, а потым мусіў пра тое шкадаваць.

“Ідэя Цэнтра належыць Паслу”

— Дні культуры Венесуэлы ў Беларусі будуць доўжыцца цягам красавіка. Адкрыў жа іх цудоўны канцэрт “Сімфанічныя музычныя вечары з Прэзідэнцкім аркестрам Рэспублікі Беларусь”. Музыканты знакамітага калектыву пад кіраўніцтвам Віктара Бабарыкіна пазнаёмілі беларускую публіку з творамі венесуэльскіх і кубінскіх кампазітараў. Прэзідэнцкі аркестр не толькі граў — яго артысты нават рухаліся ў такт лацінаамерыканскай музыцы.

Варта заўважыць, што маэстра Бабарыкін пабываў у лютым у Венесуэле па запрашэнні галоўнага дырыжора Сімфанічнага аркестра нашай краіны Анжэла Палюка. Кіраўнік Прэзідэнцкага аркестра Беларусі дырыжыраваў знакамітым венесуэльскім калектывам. Разам з Анжэла Палюка ён таксама наведаў Кубу, дзе два майстры правялі сумесныя выступленні.

Наступным важным мерапрыемствам у межах Дзён культуры Венесуэлы стане адкрыццё 13 красавіка Лацінаамерыканскага культурнага цэнтра імя Сімона Балівара, які размясціўся ў Мінску па вуліцы Пуліхава. На цырымонію павінна завітаць шмат гасцей: мяркуецца прыезд з Масквы кіраўнікоў дыпламатычных місій, якія прадстаўляюць лацінаамерыканскія краіны ў Расійскай Федэрацыі і, адначасова, у Беларусі, чакаецца візіт Пасла Венесуэлы ў Расію, спадзяёмся на прысутнасць прадстаўнікоў міністэрстваў замежных спраў і культуры Рэспублікі Беларусь. Адкрыццё Цэнтра для шырокай грамадскай адбудзецца на наступны

Марыя-Элена Рохас.

дзень, 14 красавіка. Час працы Цэнтра — з 13.00 да 18.00. Для многіх, асабліва для студэнтаў, гэта больш зручна, бо яны змогуць наведаць установу пасля заняткаў і атрымаць інфармацыю аб Венесуэле, адносінах паміж нашымі краінамі, аб іншых дзяржавах Лацінскай Амерыкі. У дзень адкрыцця Цэнтра будзе прэзентавана выстаўка лацінаамерыканскіх афіш. Будуць таксама прадстаўлены венесуэльскія выданні.

— “К” неаднаразова пісала аб праекце стварэння Цэнтра. Нагадайце, калі ласка, як узнікла яго ідэя.

— Адзначу, што мы доўга да гэтага імкнуліся. Ідэя стварэння такога Цэнтра ў Мінску належыць Надзвычайнаму і Паўнамоцнаму Паслу Баліварыянскай Рэспублікі Венесуэла ў Рэспубліцы Беларусь Амерыка Дыяс Нуньесу. Ён упэўнены ў тым, што збліжае народы ў першую чаргу культуры. Таму на самым пачатку дзейнасці нашага Пасольства была пастаўлена задача па стварэнні Цэнтра — і мы над ёй актыўна працавалі: рабілі праекты, падлічвалі, якая павінна быць фінансавая падтрымка. І вось нарэшце, па распараджэнні Прэзідэнта Венесуэлы Уга Чавеса, наш міністр замежных спраў Нікалас Мадурэ Морас падпісаў адпаведную рэзалюцыю. Пасля прыняцця дадзенага рашэння наша Пасольства пачало ажыццяўляць праект.

Прамоўтэры для ўсёй рэспублікі

— Па якіх накірунках будуць працаваць спецыялісты Цэнтра?

— Культурны цэнтр — гэта натуральны працяг Пасольства, яго неад’емная частка. Цэнтр узначаліць генеральны дырэктар, якога прызначае міністр замежных спраў Венесуэлы. Мы чакаем яго прыезду. Другі спецыяліст —

5 красавіка ў сталічным Палацы Рэспублікі адбылося ўрачыстае адкрыццё Дзён культуры Баліварыянскай Рэспублікі Венесуэла ў Рэспубліцы Беларусь. Мерапрыемствы ў іх рамках будуць доўжыцца ўвесь красавік. Аб гэтай падзеі, а таксама пра ролю маючага адкрыцця 13 красавіка новастворанага Лацінаамерыканскага культурнага цэнтра ў Мінску ў развіцці міжнародных адносін Беларусі і краін Паўднёвай Амерыкі карэспандэнту “К” распавяла другі сакратар па пытаннях культуры і СМІ Пасольства Баліварыянскай Рэспублікі Венесуэла ў Рэспубліцы Беларусь Марыя-Элена РОХАС.

На першым плане (злева направа): Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Рэспублікі Куба ў Рэспубліцы Беларусь Амар Сенон Медына Кінтэра, Марыя-Элена Рохас, Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Баліварыянскай Рэспублікі Венесуэла ў Рэспубліцы Беларусь Амерыка Дыяс Нуньес пад час цырымоніі адкрыцця дзён культуры Венесуэлы.

Марыя-Элена РОХАС:

“У Венесуэле ва ўсіх на слыху слова “Беларусь”

каардынатар усіх культурных пытанняў, які таксама прызначаецца міністрам замежных спраў нашай краіны. Ёсць у штаце бібліятэкар-архівіст, сакратар. У цэнтры будуць працаваць чатыры прамоўтэры, якія з’яўляюцца беларускімі спецыялістамі. У іх задачу ўваходзіць знаёмства наведвальнікаў з накірункамі дзейнасці ўстановы, праца не толькі ў сталіцы, а ў ўзаемадзеянне з рэгіёнамі вашай рэспублікі.

— Якім бачыцца сайт Лацінаамерыканскага культурнага цэнтра?

— Ён хутка адкрыецца. З Венесуэлы прыехаў спецыяліст, які зоймецца інфарматыкай. Сярод яго абавязкаў — стварэнне сайтаў. Праз сайт нашага Пасольства карыстальнікі здолеюць зайсці на старонку Цэнтра. Можна будзе трапіць таксама на ўрадавую старонку Венесуэлы, Міністэрства інфармацыі, СМІ, сайт “Ало, прэзідэнт?”.

— Лацінаамерыканскі культурны цэнтр стане, мусіць, таксама і “правадніком” іспанскай мовы ў Беларусі?

— Не сказала б, што гэта — яго галоўная задача. Для нас галоўнае — каб сюды прыходзіла як мага больш людзей, каб ім было цікава, камфортна ў нашым Цэнтры. У кожнага — свае інтарэсы, і гэта трэба паважаць. Мы ведаем, што беларусаў цікавіць самая розная інфармацыя, датычная і вывучэння іспанскай мовы, і развіцця эканамічных, палітычных, культурных стасункаў паміж нашымі краінамі. Хтосьці проста захаце прыйсці і пазнаёміцца з кнігамі, напісанымі лацінаамерыканскімі пісьменнікамі, хтосьці — даведацца пра іншыя аспекты жыцця ў далёкіх краінах. Дарэчы, літаратура пастаянна паступае да нас найпрост з Венесуэлы.

Увогуле, мы плануем праводзіць рознага кшталту мерапрыемстваў. Напрыклад, урокі іспанскай мовы. Спадзяюся, у гэтым нам дапамогуць выкладчыкі лінгвістычнага ўніверсітэта. Хоць нам наладзіць паказы лацінаамерыканскіх фільмаў (у нас, дарэчы, сабрана даволі вялікая фільматэка). Будуць праводзіцца канферэнцыі, лек-

цыі для студэнтаў, школьнікаў, усіх жадаючых. Не забудземся і на тэатралізаваныя прадстаўленні, выязную працу — нашы спецыялісты плануюць наведваць школы, інстытуты, іншыя ўстановы.

Культурны цэнтр у цэнтры Еўропы

— Адметна, што Культурны цэнтр размесціцца ў цэнтры Мінска і, калі ўжо праводзіць геаграфічныя паралелі, у самым цэнтры Еўропы...

— Сапраўды так. У Лацінскай Амерыцы сёння ідзе інтэграцыйны працэс. Мы не можам, калі размаўляем са светам, казаць толькі аб Венесуэле. Як адзначаў Сімон Балівар у свой час: “Амерыка ў нас — адна”. І культура — таксама.

За той час, як існуе Пасольства нашай краіны ў Беларусі, ужо можна канстатаваць: зроблена нямала. Нашы дыпламаты працуюць дзеля таго, каб адкрыць для беларусаў Венесуэлу і, натуральна, паказаць Беларусь у нас. Гэта не аднабаковая праца, а сумесная дзейнасць. Паверце, зараз у Венесуэле ва ўсіх на слыху слова “Беларусь”. Летась адкрылася Пасольства Рэспублікі Беларусь у Каракасе, чаму мы вельмі рады: гэта таксама дапамагае ў сумеснай дзейнасці. Адбыліся Дні Беларусі ў Каракасе, прайшоў высокага ўзроўню экспакірмаш. Спадзяёмся, што нашы стасункі будуць і надалей дынамічна развівацца.

У той жа час, мы не павінны забывацца на рэаліі сённяшняга свету. Многія з краін вымушаны прымаць эканамічныя меры, скарачаць выдаткі, але гэта не азначае, што, да прыкладу, у нашай краіне сітуацыя пагоршылася. Так, можа, якраз зараз варта падцягнуць рамяні, як кажуць. Але гэта толькі на дабро, толькі для таго, каб крызіс нас па-сапраўднаму не закрануў. Таму і ў нас зараз уводзіцца рэгуляванне выдаткаў. Але для праектаў такога кшталту, як Лацінаамерыканскі культурны цэнтр у Мінску, перашкод, мяркую, не будзе.

— Якія яшчэ цікавыя праекты ажыццяўляцца ў рамках Дзён культуры Венесуэлы?

— У Дні культуры Венесуэлы ў Беларусі яшчэ ўключаны паказы 5 венесуэльскіх фільмаў. Яны пройдуць з 20 па 24 красавіка ў відэакомплексе “Цэнтр відэа”. Кінапаказы запрашаюць штодня а 19 гадзіне. Мяркую, яны будуць цікавыя тым, хто размаўляе па-іспанску.

“Мы бачылі снег! Які ж гэта цуд!”

— Ці можна будзе даведацца ў вашым Цэнтры аб турыстычных магчымасцях Венесуэлы, яе знакамітых помніках і мясцінах, прыродзе?..

— Безумоўна. Гэтым накірункам займаецца аддзел, якім я кірую. Мы атрымалі ад нашага Міністэрства замежных спраў запат: якія турфірмы працуюць на беларускім турыстычным рынку, якія ўзаемныя кантакты паміж Венесуэлай і Беларуссю ў дадзеным плане могуць мець месца ў бліжэйшай перспектыве... Адна справа — убачыць прыгожыя мясціны на карцінках, пацуць пра іх, прачытаць у праспектах, іншая — самім пабываць у краіне. Венесуэла вельмі шмат што можа прапанаваць Беларусі. Гэта ўзаемна! У вас шмат прыгожых еўрапейскіх пейзажаў, чаго ў нас не пабачыш. Аднак у Беларусі няма мора, а ў нас 2000 кіламетраў займае ўзбярэжжа і яшчэ вельмі шмат астравоў. Мы былі б рады бачыць беларускіх турыстаў у Венесуэле. Для гэтага трэба стварыць адпаведныя ўмовы камунікацыі. Напрыклад, цяпер з Мінска самы кароткі шлях у Венесуэлу наладжаны нямецкай авіякампаніяй, а прамога рэйса пакуль няма. У

перспектыве, мяркую, будзе вырашана і дадзенае пытанне. Але каб адкрыць той жа рэйс, на пачатку трэба добра разрэкламаваць краіны: Беларусь — у Венесуэле, а Венесуэлу — у Беларусі. Таму ў нашым Цэнтры мы будзем распавядаць аб турыстычных магчымасцях сваёй краіны, яе слаўтасцях, прыгожых мясцінах.

Я ўпэўнена, што і ў Венесуэле будзе попыт на палёты ў Беларусь. У нас людзі хочаць пазнаёміцца з Еўропай, часткай якой з’яўляецца і наша краіна. Нельга не ўлічваць добрыя стасункі паміж нашымі краінамі. Усім венесуэльцам, што прыязджалі сюды, маім калегам, прадстаўнікам венесуэльскіх кампаній вельмі падабаецца Беларусь. Многія нават жадаюць застацца на больш доўгі тэрмін, каб працаваць.

— А ці не палюхае цеплалюбівых венесуэльцаў наша зіма?

— Не, не палюхае. Ім цікава: холад для венесуэльцаў — экзатыка. У нас снег няма. Для нас памацаць снег — асалода. Якая прыгажосць, калі ўсё пакрыта снегам, калі ён ляжыць на дрэвах!.. Музыканты нашага аркестра, калі былі зімой у Гомелі, упершыню ў сваім жыцці пабачылі снег. Яны сфатаграфавалі, як падае снег, а потым з захапленнем паказвалі здымкі і казалі: “Мы бачылі снег! Які ж гэта цуд! Мы яго мацалі, з яго ляпілі фігуры!..” У нас снег — толькі ў адным штаце, і тое — у гарах.

Увогуле, хачу падкрэсліць: узаемадачыненні паміж Беларуссю і Венесуэлай Днямі культуры нашай краіны не абмяжоўваюцца. Зараз Міністэрства культуры Венесуэлы даслала сваім беларускім калегам запрашэнне на ўдзел артыстаў Беларускага цырка ў Міжнародным цыркавым фэсце-кірмашы. Цырк вельмі папулярны ў венесуэльцаў. А мы ведаем, што ў вас цудоўна развіта гэтае мастацтва. Словам, культурныя стасункі працягваюцца!

Наталля КІРПІЧЭНКАВА

В.Калтыгін. Дэкаратыўныя вазы.

В.Калтыгін. "Кампазіцыя-97".

З 8 сакавіка да 3 мая ў гомельскай карціннай галерэі Г.Х. Вашчанкі экспануецца персанальная выстаўка вядомага беларускага мастака-кераміста, бабруйчаніна Валерыя Калтыгіна пад назвай "Імпразізацыя на тэму...". Галоўная адметнасць яго твораў — патызацыя побыту праз метафару, гратэск, іронію. Лейтматыў творчасці — чалавек недасканалы.

Сярод работ экспазіцыі — дэкаратыўная скульптура з цыкла "Чалавек недасканалы", пластыка з серыі "Восень у маёй душы", "І знянацку прыляцела птушачка...", "Натурстыль", цыклы дэкаратыўных кампазіцый "З правінцыйнага быцця", "У кожнага свой крыж", а таксама графічныя серыі "Аб'ект у горадзе" і "Анэлы ў горадзе".

Вось што гаворыць пра сваю творчасць Валерыя Калтыгін: "У маленстве

"І знянацку прыляцела птушачка..." Іранічная

марыў быць скульптарам. Але на 25-м годзе жыцця "сустрэўся" з керамікай, моцна "сышоўся" з ёй і пакуль ёй верны. Кераміка сфарміравала мяне як мастака. Але самаудасканаленне, самапазнанне, фарміраванне сябе як твор-

цы — гэта безупынны працэс, і гэтым няма канца. Я — імпразізатар, ніколі не абмяжоўваю сябе ў пошуках рашэння тэмы, таму і памылак не баюся — гэта вопыт".

Павел ЖЫВІЦА

Калі ўпершыню бачыш жывапісныя творы гэтай таленавітай мастачкі — адчуваеш узрушэнне ад візуальнай моцы і пластычнай выразнасці яркіх палотнаў. Колер — адна з дамінантаў яе творчага метаду, у структуры якога маюцца і іншыя аспекты. Сваю ўвагу яна скіроўвае найперш на тэму мастакоўскага сталення. Выяўленне барацьбы супрацьлегласцей — неабходная якасць творчага працэсу, які ўжо сам па сабе ёсць каштоўнасць. Мастачка адыходзіць ад імперыі, імкнецца ўтрымаць краявід як жывы вобраз, надзелены рысамі чалавечых эмоцый. Нам цікава назіраць, як нараджаюцца першыя рэфлексіі і празрыста акрэсліваюцца межы новай праявы ў мастацтве.

Колер — не проста структурны стрыжань творчай манеры аўтаркі, але і адбітак яе інтэлектуальнага досведу, меркаванне маладога жывапісца пра мастацкую прастору і ступень яе ўмоўнасці. Абагульнены краявід, памножаны на інтэнсіўны блакіт, мае прасторавую

Памнажэнне на блакіт

14 красавіка ў Музеі сучаснага выяўленчага мастацтва адбудзецца адкрыццё выстаўкі жывапісу Кацярыны Сумаравай "Суб'ектыўны краявід".

К.Сумарава. "Легенда".

К.Сумарава. "Грааль".

глыбіню. Гэты блакіт прысутнічае ў многіх работах, ён фарсіруе сваю наяўнасць у свядомасці глядача. Выбар іншай колеравай платформы ўзрушае яе, нібы ўварванне на чужую тэрыторыю. Каб пазнаёміць глядача з творамі мастачкі, рэалізаванымі ў рэчышчы генеральнага падыходу, прапануюцца работы, напоўненыя лірычнай мяккасцю і паветранай вытанчанасцю. Разам творы ўспрымаюцца сучасным канцэптualным пошукам і жывапісным ансамблем. Іх знітоўвае скіраваная прага глядача да сузірання маляўнічых адлюстраваньняў тонкіх станаў прыроды, працятых суб'ектыўным падыходам.

У творах К.Сумаравай мы не бачым выразна акрэсленых праяў рэчаіснасці. Дынаміка яе ілюзій нечым нагадвае фіксацыю хуткага руху. Мастачка абірае адмысловы спосаб адлюстравання натурнага краявіду. Здаецца, што фарбы ў яе творах пакладзены не пэндзлем, а далонямі.

Цыкл твораў К.Сумаравай пранізвае тэма вады. Бляск азёрнага люстра скрозь зараснік прыбярэжнага чароту нагадвае момант адкрыцця тэатральнай заслоны. Названыя ракурсы ўзбагачаюць спектр успрымання прасторы. Прага да такой "гульні ў прастору" тлумачыцца жаданнем яе пастаянна пашыраць, зазірнуць у іншую рэальнасць.

Мастацтва, якое раскрывае перад намі ўнутраны свет твораў, здольнае адарыць нас цікавымі і тонкімі пачуццямі, узбагаціць наш духоўны свет. Такую магчымасць дае нам і жывапіс Кацярыны Сумаравай.

Міхаіл БАРАЗНА,
мастацтвазнаўца

"Pittura" і скульптура

"Горад як аб'ект" — так можна акрэсліць галоўную думку экспазіцыі "Pittura oggettuale" ў мастацкай галерэі "Універсітэт культуры". Праект аб'яднаў пад адным дахам работы розных стыляў і жанраў беларускай ды італьянскай моладзі.

В.Самуэле. "****".

З італьянскай мовы "pittura oggettuale" перакладаецца як "аб'ектны жывапіс". Гэта тэхніка, аўтарам якой з'яўляецца малады дызайнер Самуэле Вентані, выпускнік аддзялення архітэктуры і дызайну універсітэта мастацтваў у горадзе Перуджа (Італія). Серыя яго работ пад назвай "Pittura oggettuale" з'явілася своеасаблівым стрыжнем выстаўкі.

Нягледзячы на прысутнасць у назве стылю слова "жывапіс", творы італьянскага дызайнера наўрад ці можна аднесці да гэтага віду мастацтва. Сутнасць тэхнікі — у арыгінальным спалучэнні джынсавай тканіны, палатна і фарбаў розных колераў. Вынік — хутчэй, скульптурныя творы, чым карціны. Цікава, што на стварэнне дадзеных экспанатаў Самуэле Вентані натхніла сталіца Беларусі. Аднак спроба разгледзець у складках тканіны знаёмыя праспекты і будынкі наўрад ці будзе паспяховай. "Я не ставіў сабе за мэту перадаць нешта канкрэтнае, — раскрывае прычыну дызайнер. — Мая задача — спалучыць разнастайныя тыпы мастацтва, класіку і моду, ды знайсці новую мову стасункаў праз свае творы".

У работах беларускіх удзельнікаў праекта — сённяшніх і ўчорашніх студэнтаў Беларускага дзяржаўнага універсітэта

Д.Барсукоў. 3 серыі "Падарожжа".

культуры і мастацтваў ды Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў — рэалізму куды болей. Іх творы, у сваёй большасці, прысвечаны жыццю сучаснага горада, які існуе ў шалёным рытме, дзе жывыя стасункі замяняюцца ўсё часцей "электроннай камунікацыяй". Жыхар такога горада падобны на самотнага пустэльніка. Ён падарожнічае, атрымлівае асалоду ад хуткапыльнай цішыні гарадскога ландшафту... Сродкі выражэння аўтарскай ідэі — разнастайныя: гэта арт-аб'екты (Павел Вайніцкі, Сяргей Завіжэнец, Дар'я Іваноўская), фотаработы (Сяргей Ждановіч), жывапіс (Дзяніс Барсукоў, Павел Кастусік). Прыцягвае ўвагу нечаканае спалучэнне Кацярынай Марціноўчы тэмы сучаснай гарадской архітэктуры і такога народнага віду мастацкай творчасці, як выцінанка.

"Праект "Pittura oggettuale", акрамя мастацкіх мэт, вырашае задачу культурнага абмену паміж творчай моладдзю Італіі і Беларусі і дае новы імпульс да дзейнасці пачаткоўцам", — лічыць дырэктар мастацкай галерэі "Універсітэт культуры" Дзяніс Барсукоў.

Ганна КОТ

Рэпетыцыя — як спасціжэнне таямніцы

тамі, што склалі выстаўку “Харошкі. Лунаць па-над часам”.

На тых здымках — найперш, рэпетыцыйны працэс, які звычайна хаваюць ад чужых вачэй, а калі і паказваюць як дакументалістыку, дык акцэнтуюць менавіта “чорна-белую” будзённасць, “пот і кроў” працоўнага цяжару. А тут — усё наадварот: рэпетыцыя — як спасціжэнне таямніцы, як уваход не проста ў храм мастацтва (невыпадкава адзін са здымкаў, зроблены непасрэдна перад канцэртамі у пакуль яшчэ пустой зале Беларускай дзяржаўнай філармоніі, стварае адчуванне атмасферы храма), а быццам у самую душу кожнага з артыстаў і танца ўвогуле. Таму А.Паўлюць не баіцца даваць буйным планам адно твары танцоўшчыкаў, а не толькі “ру-

юцца” іх рухі, асабліва ў лірычных “дзявочых” кампазіцыях: часта запаволеныя, яны заўсёды накіраваны ў гару да сонца і нябёсаў, быццам артысты зараз узнімуцца ў паветра, як героі карцін М.Шагала, — зграбна, вытанчана, харэаграфічна. Ётае лунанне і стварае ўяўнасць “спыненага часу”, праз які і адбываецца сутыкненне розных часавых вымярэнняў.

— Я здымаю “Харошак” на працягу трох гадоў, — раскажаў Аляксей Паўлюць, — а знаёмы з майстэрствам калектыву нашмат болей. У ансамбль прыходзяць новыя артысты, змяняюцца палітэні. І мне хацелася паказаць гэтую сувязь пакаленняў мовай фатаграфіі. У “Харошках” мяне вабіць іх пластыка, яе блізкасць прыроднай прыгажосці і гар-

Вечны рухавік спыненага часу

Канцэрт “Гімн роднай зямлі”, прысвечаны 65-годдзю вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, Дзяржаўны харэаграфічны ансамбль “Харошкі” спалучыў са сваёй чарговай фотавыстаўкай — наймыславаня чорна-белай. І гэты стылізаваны пад рэтра здымкі дзволілі ўбачыць ва ўсёй творчасці калектыву новыя, не заўважаныя раней, рысы.

Такія праграмы, заснаваныя на сінтэзе розных відаў мастацтваў, “Харошкі” ладзяць не ўпершыню. Невыпадкава на згаданым канцэрце афіцыйная дэлегацыя Расійскай Федэрацыі ўручыла мастацкаму кіраўніку калектыву, народнай артыстцы Беларусі Валянціне Гаявой дыплом Дзяржаўнай Думы “Лепшы праект Расіі 2008 года” — за выступленні ў Санкт-Пецярбургу, што суправаджаліся выстаўкамі сцэнічных строяў і фотаздымкаў Ігара Кузняцова. Здавалася б, што можа быць прасцей, чым паўтарыць цяпер гэтую фотавыстаўку ў нашым Палацы Рэспублікі? Але “Харошкі” — у вечным пошуку і руху. Таму здзівілі і гэтым разам: да ўдзелу ў сваім канцэрце, заснаваным на праграме “Беларусы”, запрашалі таксама ансамбль “Песняры”, спявачку Понеш і фатограф-дызайнера Аляксея Паўлюця — вядома, разам з яго рабо-

кі-ногі”, позы, мізансцэны. Ён “падглядае” зусім “небалетныя”, здавалася б, сітуацыі чалавечых узаемаадносін, але робіць гэта настолькі паэтычна і пластычна (выкарыстоўваючы, у тым ліку, мантаж і сучасныя тэхналогіі), што спасцігае сутнасць “Харошак”, часам завуаліраваную ў каляровай ды кідкай канцэртнай паўсядзённасці.

Раптам разумееш, што “Харошкі” праўдзё лунаюць. Менавіта так “прачытва-

моніі. Танец, рух — гэта менавіта тое, што дапамагае чалавеку ўзняцца над усім і нават над часам. “Харошкам” гэта ўдалося...

Адкрыю сакрэт: “Харошкі” рыхтуюць выпуск набору паштовак са сваімі фотаздымкамі, каб кожны, хто наведвае іх выступленне, мог захаваць на памяць “спыненыя імгненні” іх танца.

Фота Аляксея ПАЎЛЮЦЯ

Раз-два-тры-вальс!

Назаву тры прычыны, па якіх “не рэкамендуецца” наведваць заўтра “Вечар вальса” ў Нацыянальным акадэмічным Вялікім тэатры оперы і балета Рэспублікі Беларусь.

Прычына “раз”: не надта вялікая пакуль “раскручана” сярод шырокай публікі аўтара праекта — дырыжора Алега Лесуна, а таксама рэжысёра Галіны Галкоўскай. Бо толькі, мабыць, заўсёднікі тэатра ведаюць яго тонкасць пры-

прачытанні раннерамантычных партытур, прагу да сучасных твораў, памятаюць, што менавіта ён быў дырыжорам-пастаноўшчыкам оперы “Рыта, ці Пирацкі трохвугольнік” Г.Даніэці, балетаў “Макбет” В.Кузняцова, “Пахіта” Л.Мінкуса і іншых, плённа супрацоўнічае з тэатрам “Санкт-Пецярбург Опера”. І толькі знаўцы не забыліся, што менавіта Г.Галкоўская, схільная да эксперыментаў і псіхалагічных дакладнасцей, ставіла “Кашчэя Бессмяротнага” М.Рымскага-Корсакава, безліч разнастайных канцэртаў.

Прычына “два”: вальс танцаваць вас там не запросяць. Хіба — лічыць да трох, у такт музыцы. Бо канцэрт стане гэткай “энцыклапедыяй” вальса: сімфанічнага, опернага, балетнага, аперэтаннага, неапапітанска-песеннага, тэатральна-драматычнага (з музыкі да драмсспектакляў). А хто сёння зачытваецца энцыклапедыямі, калі ўсе глядзяць серыялы? Падумаеш, П.Чайкоўскі, Г.Свірыдаў, І.Штраус, Ф.Шапэн, Ж.Афенбах...

Прычына “тры”: вам не дадуць спакойна пасядзець на сваім месцы. Бо ў першым аддзяленні запросяць на “Рускі баль” да Ларыных. А ў другім — вы разам з героямі тэатралізаваанай дзеі выправіцеся на “Венскі баль” да князя Арлоўскага. Ну і навошта вам гэтая гісторыя з прыгодамі?

... Дык хто ж тады ўсе квіткі “размеў”?!

Фота Алега ГАРДЫНЦА

На здымку: баль у Ларыных з оперы П.Чайкоўскага “Людвіль Анегін”.

IX Міжнародны конкурс камерных ансамбляў імя М.К. Агінскага, які прайшоў 22 — 27 сакавіка ў Сморгні (гл. “К” № 12 за 2009 г.), завяршыўся ў Мінску, на сцэне Беларускай дзяржаўнай філармоніі. Менавіта тут, у Малой зале імя Р.Шырмы, адбыўся 7 красавіка пост-заклучны канцэрт пераможцаў.

І хаця ўдзельнічалі ў ім адно нашы беларускія лаўрэаты, бо замежныя музыканты з’ехалі адразу пасля завяршэння конкурсных баталій, такі канцэрт трэба лічыць працягам нашага далучэння да лепшых сусветных традыцый. Бо найбольш прэстыжныя міжнародныя творчыя спаборніцтвы звычайна прадугледжваюць шэраг пасляконкурсных выступленняў пераможцаў, у тым ліку іх гастрольныя туры. Праз год конкурсу імя М.К. Агінскага споўніцца 20 гадоў, ён пройдзе дзесяты раз — вось і дадатковая нагода запланавана юбілейны “сталічны акорд” з удзелам замежных гасцей.

Ды толькі дарэмна думаць, што адсутнасць на цяперашнім “выніковым” выступленні латышскіх струннікаў, якія сталі пераможцамі сярод квартэтаў, магла сапсаваць агульнае уражанне. Ледзь не кожны нумар меў

І Агінскі, і “Лявоніха”!

сваю “разыначку”! Сюрпрызам стала ўжо тое, што першым выйшаў на сцэну ансамбль трубачоў “Інтрада” пад кіраўніцтвам Мікалая Волкава (Першая прэмія сярод духавых): музыканты спяшаліся на самалёт — на фестываль “Пхеньянская вясна”. Не менш нечаканым было і апошняе выступленне — фартэпіяна трыо Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі ў складзе Алены Ракіцкай (скрыпка), Людмілы Анцікона-Кабальера (віяланчэль), Улады Шацкай (фартэпіяна). Пры папраўдзе ідэальным інтанаванні і бездакорнай зладжанасці дзяўчаты здзівілі нетрадыцыйнасцю прачытання: падкрэсліваннем жанравасці ў трагедычнай музыцы Д.Шастаковіча і ваяўнічага напалу ў летуценна-трапяткім “Паляванні на алена” з сюіты Г.Гарэлавай “Тры габелены з Вавеля”. Дарэчы, яшчэ адно трыо пад кіраўніцтвам, зноў жа, Галіны Някрасавай, атрымала Трэцюю прэмію.

Струнны квартэт БДАМ пад кіраўніцтвам Дзяніса Склярова звярнуўся да ранняй творчасці А.Хадоскі, здолеў падкрэсліць у ёй рысы, уласцівыя будучаю майстру беларускага сімфа-

нізму. Цэнтрам яго Першага струннага квартэта была вылучана трэцяя частка — з паступовым “сплятаннем” асобных інтанацый у вальсавы галавакружэнне. Другая частка пры такім раскладзе стала згадкай пра бурлівыя, узрушаныя падзеі, што прывялі да палёту душы. А першая і чацвёртая з дзівосным “закалыхваннем”

віяланчэлі быццам ператварыліся ў пухнатыя воблачкі настальгіі.

Асабліва сёлетняга конкурсу была адсутнасць узроставак катэгорый. Тым не менш, школьнікі ўдзельнічалі ў ім нароўні са студэнтамі. Фартэпіяны квартэт Рэспубліканскага каледжа пры БДАМ пад кіраўніцтвам Ірыны Галачкай (Трэцяя прэ-

мія) уразіў надзвычай эмацыйным і адначасова не па-дзіцячы глыбокім прачытаннем найскладаных твораў Г.Малера і А.Шнітке. Ансамбль “Брэвіс” Мінскай СШ № 13 з музычным ухілам пад кіраўніцтвам Паўла і Таццяны Сурагіных здзівіў не толькі самімі інструментамі — наборам старадаўніх блокфлейт, якія пад час выканання змяняліся адна на другую, — але і, галоўнае, віртуозна тонкімі карункамі дробнай мелодычнай вязі з мудрагелістым арнамантам.

Ну, а чым можа здзівіць ігра на кларнетах? Віртуознасцю? Прыгажосцю гукі? Інтэрнацыянальны па складзе ансамбль кларнетыстаў БДАМ пад кіраўніцтвам прафесара Уладзіміра Скараходава скарэй не толькі кранальнай выразнасцю музыкі В.А. Моцарта, але і заліхвацкай “Лявоніхай” Ю.Шадурскага з “Тараса на Парнасе”, пералажэнне якой было зроблена ўдзельнікам ансамбля Антанам Логінавым. Кітайскія студэнты яе наярвалі так апантана, быццам нарадзіліся ў Беларусі! Кіраўнік ансамбля, усміхаючыся, прызнаўся потым:

— Што я толькі ні рабіў! І раскаваў, і паказаў, і спяваў ім тую “Лявоніху”, і нават танчыў! І толькі тады яны яе зайгралі па-сапраўднаму, калі самі спяваць ды танчыць паспрабавалі...

На здымку: ансамбль “Брэвіс”.

Два Багдановічы і адно каханне

Рэжысёр Віталь Баркоўскі — майстар ствараць тонкія мастацкія спектаклі, абапіраючыся пры гэтым на пакручастыя дэтэктыўныя гісторыі, у якіх звычайна не абыходзіцца і без кахання. І ў сваім новым спектаклі “Дзённік паэта” па п’есе Сяргея Кавалёва, пастаўленым у Рэспубліканскім тэатры беларускай драматургіі, не абмінуў ні таго, ні другога. Але ж... Як заўжды, Баркоўскі зрабіў сюжэтнае рэчышча спектакля фонам, дзе разгортваюцца чалавечыя адносіны і выкрываюцца грамадскія заганьы.

Пастаноўка ўяўляе з сябе дзве самастойныя, закончаныя часткі, аб’яднаныя паміж сабой асобай славаўтага беларускага паэта Максіма Багдановіча. Першая — лірычная — апавядае пра трапяткое каханне паэта да замужняй жанчыны Клавы, якая адказвае яму ўзаемнасцю, але не знаходзіць сілы пайсці ад мужа. Пачуцці герояў разгортваюцца летам 1915 года ў мястэчку Стары Крым. Другая ж частка вырашана ў гратэскава-камічным стылі: дзея адбываецца ў наш час, у рэдакцыі літаратурнага часопіса, якому не хапае якога-небудзь вострага, пікантнага матэрыялу для чарговага нумара. І вось тут аднекуль з’яўляецца “інтымны дзённік” Багдановіча, у якім паэт паўстае, мякка кажучы, не ў самым добрым выглядзе.

Адсюль — галоўнае, па-шчырасці, дыскусійнае пытанне: ці трэба было спекуляваць асобай Максіма Багдановіча, бо ўжо сам па сабе падзел спектакля на часткі нясе супярэчнасці, сутыкаючы паэтычнасць і апошнюю рэчаіснасць? І адказ на яго залежыць непасрэдна ад задумы стваральнікаў спектакля. Калі б яны збіраліся развясці міф адносна ўзвышанага трагавання вобраза Багдановіча — гэта было б проста кашчунства, якое не мае пад сабой ніякіх разумных апраўданняў і рэальных падстаў. Але ў спектаклі гэта была, хутчэй, творчая гульня фантазіі. Ды і лінія гэтая раскрываецца зусім не так праявіцца, як магло б быць, аддай рэжысёр больш увагі сюжэтным перакрываванням, а не пачуццям. Адзін з персанажаў, Пётра, пачынае адчуваць подых мора, шум хваляў, водбліскі сонца на сваіх пальцах — ён сам унутрана ператвараецца ў паэта і пераконваецца: гэта — сапраўднае каханне. І пасля фінальнай сцэны, калі галоўны герой закрывае дзве паловы шырмы, быццам бы змываючы астатніх персанажаў, застаецца туманнае адчуванне сну. Менавіта такі, у нечым загадкавы, фінал дае падставы карыстацца ў спектаклі імем беларускага паэта.

Пастаноўка мае сваю адметную атмосферу: паэтычнасць ды прыроднай гармоніі — у першай частцы — і ламанасці ды ненатуральнасці — у другой. Ствараецца гэтае адчуванне з

дапамогай пластыкі, святла, мізансцэнічнага вырашэння. Вялікая колькасць паўз і зон маўчання запаўняецца нямымі дыялогамі герояў і пачуццямі, што развіваюцца ў харэаграфіі. Пластыка з’яўляецца адным з асноўных сродкаў выразнасці і аб’ёмнасці адносін у спектаклі. А манера няспешнасці і расцягнутасці маўлення стварае пачуццё пагружэння ў нейкае іншае вымярэнне чалавечага існавання. Да таго ж, выдатная пастаноўка святла (Сяргей Цыпкін) і музычнае афармленне (Цімур Каліноўскі) дадаюць пастаноўцы чароўнасці і паэтычнасці гукамі прыбою, блікамі святла на бялуткіх гумках, нацягнутых па вертыкалі і гарызанталі сцэны. А вось у мізансцэнах пераважаюць дыяганальныя і ламаныя лініі. Захоўваючы сіметрычнасць процілеглых канцоў, выбудовваючы герояў ланцюгом ці колам, ужо на ўзроўні вобразнага і асацыятыўнага мыслення згадваюцца пэўныя адносіны паміж персанажамі.

Цікавыя гэты спектакль і акцёрскія работы. Хаця адчуваліся некаторыя разгубленасці і непадрыхтаванасць акцёраў да пра-

наванага рэжысёрам спосабу сцэнічнага існавання. Гэта была першая праца акцёраў Тэатра беларускай драматургіі з Віталём Баркоўскім. Але тэатр малады і ў пэўнай ступені эксперыментальны, таму спробы, новыя напрамкі і формы для яго — хутчэй, паўсядзённасць, чым выключэнне. Спектакль пастаўлены на два саставы, і ў кожным з’яўляюцца свае асаблівасці і адценні.

Аляксандр Марчанка, выканаўца галоўнай ролі ў першым, зрабіў свайго героя больш драматычным і глыбокім. Ён дакладна абмаляваў паводзіны і стан персанажа. Месцамі нязграбны, з хваравітым і сумным позіркам, яго паэт засяроджана пазірае ў чорную пустэчу. А вось Дзяніс Паршын у вобразе паэта быў на больш высокай эмацыйнай ночце, іграў палка, гарача, выбухова, як і ў іншых сваіх ролях. Але яму не хапала цэласнага адчування вобраза, характарыстыкі свайго героя. Таму так і засталася незразумелым: якім жа быў Максім Багдановіч у яго ўяўленні?

“Плачуць, развітваюцца, клянучца, а мы... Мы тут вечныя” — гэтая фраза стала ключавой у разуменні вобраза Дар’і Цімафеўны ў выкананні Галіны Чарнабаевай. Гаспадыня пансіяната, дзе прыпыніўся Багдановіч летам 1915 года, паўстала перад намі зграбнай, але адзінокай жанчынай, у чыіх вачах застыў нямы сум аб жыцці, што праляцела. У другой жа частцы, у ролі Ядвігі Антонаўны, у актрысе было тое, чаго так не ставала Ганне Арыніч-Анісенка (выканаўца гэтай жа ролі ў другім саставе), — іранічнага стаўлення да сваёй гераіні. У сваю чаргу, Г.Арыніч-Анісенка, як у першай, так і ў другой частцы, актыўна ўключала ў дзеянне міміку, але на гэтым сцэнічна выразнасць актрысы вычарпалася.

Іншыя выканаўцы таксама заслугоўваюць увагі. Напрыклад, Канстанцін Воранаў зацікавіў паступовым раскрыццём глыбіні пачуццяў свайго героя Стылі. А Алена Баярава ў ролі Клавы здолела паказаць усю складанасць пачуццяў замужняй жанчыны, шчыра кахаючы беднага гімназіста.

Тэма кахання ў спектаклі набывае драматычнае адценне: нават адшукаўшы адно аднаго, героі не могуць застацца разам. Жыццёвыя абставіны разводзяць іх у розныя бакі, пакідаючы кожнага сам-насам са сваім болям і адзінотай. Гэта сапраўды падобна на жыццё, бо людзі так часта і так неразумна губляюць сваё шчасце. Але, з усведамленнем кароткачасовасці і непапулярнасці чалавечага шчасця, у спектаклі сцвярджаецца думка: менавіта ў гэтых імгненнях — уся сутнасць чалавечага жыцця.

Вікторыя БЕЛЯКОВА,
студэнтка аддзялення тэатразнаўства
Беларускай дзяржаўнай
акадэміі мастацтваў
На здымках: сцэны са спектакля
“Дзённік паэта”.

Чым лячыць бяссонніцу?

Стэп і страх адзіноты

Не так даўно ў Магілёўскім абласным тэатры драмы і камедыі імя Вінцэнта Дуніна-Марцінкевіча адбылася чарговая прэм’ера — спектакль “Жанчына як сродак ад бяссонніцы” Анатоля Дзялендзіка. Пасля знаёмства з п’есай міжволі ўзнікае пытанне: што ж будзе рабіць рэжысёр, калі з трох персанажаў два — абсалютна станоўчыя, практычна статуарныя? Нават нягледзячы на вельмі жывую завязку, задачу рэжысёра можна назваць даволі складанай. Сцэнічную рэдакцыю п’есы, пастаноўку і музычнае афармленне спектакля зрабіў рэжысёр Сяргей Карбоўскі, і ў многім дзякуючы цікаваму музычнаму рашэнню спектакль атрымаўся лёгкім, відовішчным, вясёлым.

Сцэна са спектакля
“Жанчына як сродак ад бяссонніцы”.

На сцэне — тры персанажы: пластычны хірург Кірыл (Анатоль Двараннікаў), які праз захворванне рук адышоў ад спраў, пасляхавы кіраўнік банка Інеса (Марыя Малішэўская), якая цалкам прысвячае сябе працы, і яе цётка Ванда Леапальдаўна (Людміла Камілава) — немаладая, але бадзёрая генеральская ўдава, былая актрыса, а таму — натура палкая і артыстычная, чым галоўным “хобі” з’яўляецца сватаўства. Вобраз Ванды ў спектаклі — самы жывы і эмацыйнальны: і дасціпныя жарты, і раптоўныя пераключэнні з аднаго эмацыйнальнага стану ў іншы, як гэта ўмеюць дзеці, і нават танец з выканаўцамі стэпа Уладзімірам Калеснікавым і Віталём Матусевічам — усё атрымалася ў Людмілы Камілавай.

У спектаклі фонам гучыць праблема адзіноты герояў, адна з найбольш актуальных у наш час: усе персанажы — з неўладкаваным асабістым жыццём. Героі — людзі пасляхавыя і займаюць значнае, устойлівае становішча ў грамадстве, але гэтага відавочна не стае, каб адчуць сябе сапраўднаму шчаслівым. І ў такім кантэксце сватаўства Ванды ўжо не выглядае смешна: яе імкненне здавацца маладзейшай і неверагодна ідзі наконт таго, як утрымаць каля сябе маладога мужчыну, — усё гэта страх адзіноты.

Добра ўпісаліся ў дзею, ажыўляючы яе, танцавальныя нумары. Два з іх, прычым вельмі розныя па стылі — балгарскі і індыйскі, — выконвае Марыя Малішэўская: свабодна, з запалам, рухаючыся па сцэне з лёгкасцю балерыны і разбурваючы некаторую застыласць сваёй станоўчай гераіні. Добра ўдаўся актрысе і момант абуджэння ў яе гераіні пачуцця да Кірыла. Таксама пераканаўча выбудавалася ў спектаклі развіццё адносін паміж героямі: ад іранічных, з падколваннем адно аднаго, праз усплёск суперажывання да сапраўднай блізкасці.

У гісторыі гэтай адмоўны персанаж усяго адзін — нейкі аферыст, што спрабуе атрымаць вялікі крэдыт у банку, якім кіруе Інеса (адсюль — і інтрыгі вакол яе). Аднак персанаж гэты выключна “тэлефонны” і не парушае рамантачнага ладу спектакля. У цэлым жа дзейства выбудавана з усімі асаблівасцямі камедыі: прысутнічаюць рамантызм і рэўнасць, іронія і гатоўнасць да самаахвяравання, дасціпныя жарты і шчаслівы фінал. І можна цалкам пагадзіцца з аўтарам п’есы, што камедыя павінна быць лёгкай і іскрыстай, як шампанскае. Асабліва згадваючы ключавую рэпліку Інесы: “Як, ты не ведаеш, што лепшы сродак ад бяссонніцы — жанчына?!”.

Генадзь БЛАГУЦІН
Бабруйск
Фота Дзмітрыя МЯКІНА

Базіс рэгіёна: мабільныя ўстановы культуры

Адзін з накірункаў рэалізацыі Дзяржаўнай праграмы адраджэння і развіцця сяла — стварэнне мабільных устаноў культуры, пры дапамозе якіх насельніцтва аддаленых і маланаселеных вёсак забяспечваецца культурным абслугоўваннем і не пачувае сябе абдзеленым увагай дзяржавы. Аксіёма, якая не патрабуе доказы ці нейкага сацыялагічнага апытання вяскоўцаў. Культурна-адукацыйны практыка яскрава даказала, што “перасоўкі” ніколі не былі залішнім звяном ва ўзаемазвязанай структуры клубнай, бібліятэчнай і кінапракатнай справы, пра што “Культура” цягам апошніх гадоў пісала неаднарадова.

Гэтым разам дадзенае пытанне рэдакцыя вырашыла ўсебакова разгледзець на прыкладзе Гомельскай вобласці, дзе, як аказалася, працуе... толькі адзін бібліобус.

Вось і ў Рэчыцкім раёне “бібліятэкі на колах” няма, а маланаселеных вёсак — прыкладна 130. 7 красавіка 2009 года адбылася рабочая паездка Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь Аляксандра Лукашэнка ў Гомельскую вобласць. Кіраўнік дзяржавы адзначыў у ліку іншага, што сённяшняя сітуацыя ў свеце апраўдвае ўсе намаганні, скіраваныя на эканомію і зберажэнне рэсурсаў. Гаворка ішла і пра выпуск найбольш запатрабаваных аўтамабіляў, у прыватнасці — аўтобусаў.

Менавіта такія машыны і выкарыстоўваюцца аддзелаў культуры нашых рэгіёнаў для аказання культурных паслуг. Пад час журналісцкай камандзіроўкі прасачылі, з чаго складаецца культурны аўтапарк Рэчыцкага раёна, якую матэрыяльную аддачу ён прыносіць, пераканаліся ў надзвычайнай надзённасці праблем, узнятых Кіраўніком дзяржавы.

“Аўтабібліятэка нам не патрэбна”

Пачаў сваю камандзіроўку ў Рэчыцу з наведвання аддзела культуры райвыканкама, дзе пацікавіўся, якія мабільныя ўстановы дзейнічаюць у раёне. Выконваючая абавязкі начальніка аддзела культуры Святлана Краўчанка распавяла, што на сённяшні дзень у Рэчыцкім раёне з мабільных устаноў культуры працуе толькі аўтаклуб, а бібліобус не функцыянуе. І гэта нягледзячы на тое, што на балансе аддзела культуры знаходзяцца чатыры машыны: два аўтобусы — маркі “ПАЗ”, адзін з якіх працуе як аўтаклуб, а таксама “жыгулі” і “газель”.

Адсутнасць “бібліятэкі на колах” Святлана Генадзьеўна патлумачыла наступным чынам: калі ў іншых рэгіёнах адбылося значнае скарачэнне колькасці сельскіх бібліятэк, дык у Рэчыцкім раёне яна засталася на ранейшым узроўні — 52 установы. Таму, на думку в.а. начальніка аддзела культуры, патрэбы ў аўтабібліятэцы проста няма. А кінаперасоўкамі займаецца прадпрыемства “Рэчыцкінавідзасет-

сітуацыя, калі вясковыя жыхары вяртаюцца жыць у родныя мясціны, адкуль іх колісь адсялілі або з якіх з’ехалі самі. Зразумела, што ў такіх вёсках устаноў культуры не існуе па вызначэнні. Атрымліваецца, і гэтыя “самасёлы” — па-за межамі раённай увагі сферы культуры?

Чаму ж на Гомельшчыне, і ў прыватнасці, у Рэчыцы, не ствараюць мабільныя бібліятэкі? На жаль, з-за таго, што, мусіць, не адчуваюць іх сацыяльнай значнасці. І гэта нягледзячы на тое, што транспартнай праблемы ў аддзела культуры няма, і, як кажа Святлана Краўчанка, на колькасць аўтамабіляў, якія знаходзяцца на балансе аддзела, грэх наракаць.

хункаў скідваць не варта...

А што ж з Рэчыцкім аўтаклубам? Па словах Таццяны Васільковай, загадчыцы аўтаклуба ў 1970-х — 1980-х гадах, а цяпер — дырэктара раённага метадычнага цэнтра, аўтаклуб у Рэчыцкім раёне пачаў працаваць з 1974-га. Тады ў салоне аўтамабіля размяшчаліся кінаапарат, гукавая апаратура, быў нават баян.

Але цяперашні рэчыцкі аўтаклуб... ніяк не абсталяваны. Яго загадчык Галіна Барысенка кажа, што ёй вельмі хацелася б, каб у салоне аўтаклуба была прадстаўлена хоць якая-небудзь апаратура, каб можна было арганізоўваць дыскатэкі для жыхароў вёсак і, магчыма, праглядаць

Георгіеўна паспяхова выкарыстоўвае розныя формы работы: ладзіць віктарыны, тэматычныя гутаркі, знаходзіць патрэбныя людзям рэцэпты народных лекавых сродкаў, артыкулы па фларыстыцы. Вельмі падабаюцца вяскоўцам вечары-партрэты, калі ідзе аповед пра аднаго з жыхароў населенага пункта, віншаванні з юбілеем...

Таксама доволі часта аўтаклуб суправаджаюць участковы, сацыяльны работнік, урач — тыя людзі, якія вельмі запатрабаваны на сяле. Не дзіва, што аўтаклуб у вёсках чакаюць, радуюцца яго прыезду і заўсёды запрашаюць прыязджаць часцей. Але справядліва будзе вызначыць

Знайсці розніцу
паміж аўтобусам
і аўтаклубам

Як бібліобусу не трапіць у “Чырвоную кнігу” Гомельшчыны?

Дык што, справа тут у элементарнай недальнабачнасці? Бо бібліятэкары — яшчэ і ідэолагі, якія ў аддаленых ад райцэнтра вёсках на практыцы адказваюць не толькі за кнігавыдачу. Для таго ж вясковага пенсіянера больш важны жывы кантакт з дасведчаным у надзённых пытаннях дзяржаўнай палітыкі чалавекам (а такімі і павінны быць нашы бібліятэкары!), чым з хатнім тэлевізарам і радыёкропкай.

Аўтаклуб — гэта...

Перад камандзіроўкай адказаў сабе на пытанне пра тое, якім жа павінен быць аўтаклуб у сучасных умовах з улікам найноўшых тэхналогій: ён абавязкова мусіць абсталявацца мікрафонамі, дынамікамі, здымнымі узмацняльнікамі, мікшэрным пультам, DVD-прайгравальнікам, тэлевізарам, светлавой апаратурай, каб мець магчымасць прадаставіць такую запатрабаваную паслугу, як спецыяльныя карэктары, а таксама на належным узроўні праводзіць святы вёсак, канцэрты на мехдварах ды палях і, вядома ж, дыскатэкі. Няблага было б мець у салоне відэапраектар, каб дэманстраваць фільмы, — карацей, на сённяшні момант трэба быць узброенымі, як кажуць, “на ўсе сто”. Не прэтэндуючы на паўнату апісання патрэбнага для аўтаклуба начиння, неабходным лічу зазначыць, што на сённяшні час такая мабільная ўстанова культуры павінна мець магчымасць прапанаваць жыхарам аддаленых і маланаселеных вёсак літаральна любую культурную праграму. Дый грашовы складнік справы з ра-

фільмаў. Але ўсе яе прапановы застаюцца нерэалізаванымі: маўляў, няма сродкаў. Таму даводзіцца пакуль што задавальняцца выездамі на вёску з калектывамі Рэчыцкага гарадскога палаца культуры, раённых сельскіх дамоў культуры, раённых дамоў народнай творчасці...

Апаратуры няма, але...

Як кажа Галіна Георгіеўна, нягледзячы на недахоп фінансаў і адсутнасць тэхнічнага забеспячэння, аўтаклуб працуе доволі плённа. Летась было зроблена больш за сто выездаў у маланаселеныя вёскі Рэчыцкага раёна, праведзена 229 рознатэматычных мерапрыемстваў. Агулам на ўсіх гэтых прадстаўленнях пабывала каля 6 тысяч чалавек.

Звычайна аўтаклуб выезджае раз на тыдзень, па пятніцах, і за адну паездку загадчыца разам з самадзейнымі артыстамі паспявае наведаць 2 — 3 вёскі. Праца мабільнай установы культуры, натуральна, асабліва запатрабавана ў святочныя дні.

Аўтаклуб працуе згодна з графікам канцэртнага абслугоўвання маланаселеных пунктаў Рэчыцкага раёна. Па словах Галіны Барысенка, акрамя пісьмовага паведамлення аб канцэрце, які адбудзецца ў той або іншай мясцовасці, яна тэлефануе начальнікам сельскіх Саветаў, а часам — бярэ звычайны тэлефонны вёскі, каб заахвоціць прыйсці на канцэрт. Такім чынам забяспечваецца рэклама мерапрыемстваў, якія плануецца правесці.

Крэатыўная і творчая, Галіна

ка ў тэрмінах: аўтаклуб па-рэчыцку — гэта любы вольны на дадзены момант аўтобус, які знаходзіцца на балансе аддзела культуры...

Вёскі ў чакаванні кінасеансаў

Каб скласці як мага больш поўнае ўяўленне аб працы мабільных устаноў культуры і пазнаёміцца з працай кінавідэаперасовак, завітаў у камунальнае кінавідэавішчнае унітарнае прадпрыемства “Рэчыцкінавідзасетка”. Дырэктар Аляксей Борсук распавёў, што летась супрацоўнікамі было праведзена больш за тысячу сеансаў у сельскіх населеных пунктах, “выязное кіно” наведалі амаль 30 тысяч чалавек. Платныя паслугі, якія былі аказаны насельніцтву раёна, склалі суму больш за 12 мільёнаў рублёў.

“Загадчыкаў клубаў, якія знаходзяцца ў аграгарадках раёна, — кажа Аляксей Іванавіч, — а гэта населеныя пункты Заспа, Холміч, Зашчэб’е, Каравачы, — мы ўзялі ў свой штат на палову стаўкі, бо нам выгадна, калі ў аграгарадках ёсць стацыянарныя пункты кінавідэаабслугоўвання. Там мы ставім DVD-відэапраектар, экран на трыножніку, гукавую апаратуру, і нам не трэба кіравацца ў гэты аграгарадок на сваім транспарце: загадчык сам прыязджае да нас, забірае тую відэапрадукцыю, якую хоча прэзентаваць на кінасеансах”.

Безумоўна, калі даводзіцца выезджаць у тую мясцовасць, дзе няма стацыянарнага пункта кінапаказу, дык не пазбегнуць выдаткаў на бензін, заробак вадзіцелю і абслугоўванне аўтамабіля. У Рэчыцкім раёне існуе

11 аграгарадкоў, дзе, згодна з пратаколам пасяджэння калегіі Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь, на якой разглядаліся пытанні кінематаграфіі і кінагаліны наогул, неабходна праводзіць, як мінімум, 2 сеансы што-тыднёва. Таму ў астатнія 7 аграгарадкоў, у якіх няма стацыянарнай кінавідэаапаратуры, “Рэчыцакінавідэасетка” выезжае на сваім транспарце, прычым — даволі часта.

Не сказаў бы, што кошт білетаў на кінасеанс у раёне вялікі: 900 рублёў каштуе “дарослы”, 400 рублёў — дзіцячы білет. Але калі ўлічыць усе выдаткі “Рэчыцакінавідэасетки”, дык атрымліваецца, што выезды на вёску — стратныя для пракатчыкаў.

мільёнаў, якія запланавана выдаткаваць з раённага бюджэту на набыццё аўтамабіля паводле Праграмы развіцця кінавідэапракатных арганізацый.

Яшчэ адзін нюанс: калі грошы на выплату зарплаты “Рэчыцакінавідэасетка” атрымлівае з раённага бюджэту, дык сродкі на набыццё неабходнага абсталявання выдаткоўваюцца менавіта з таго, што было атрымана ад правядзення кінасеансаў. А кошт адной кінавідэаперасоўкі роўны прыкладна чатыром мільёнам рублёў.

Каб па магчымасці зменшыць выдаткі, кіраўніцтва “Рэчыцакінавідэасетки” асноўную ўвагу скіроўвае на супрацоўніцтва з аддзелам адукацыі, закупляе фільмы для падлеткаў,

джаюць на абласныя сходах пасля выезду на кінарынкі Масквы, дзе набываюцца новыя фільмы. Таксама няма фактычна і рэкламы: звычайна вывешваецца толькі аб’ява аб тым, што “ў вёску прыедзе кіно”, але тут спрацоўвае, мусіць, формула “даведзуся сам — раскажы іншаму”. Таму зацікаўленыя жыхары самі расказваюць аб будучым мерапрыемстве ўсім насельнікам вёскі.

Па словах дырэктара, вельмі востра паўстае праблема напаўняльнасці глядзельнай залы пры выездзе ў раёны. Каб пазбегнуць фінансавых страт, неабходна прысутнасць на сеансе 25 — 30 чалавек, а такую колькасць у аддаленых вёсках забяспечыць бывае не так і лёгка. Мусіць, гэ-

А як у суседзяў?

Інтэрнет на колах

Дарэчы будзе згадаць узорны вопыт Магілёўшчыны. Там праца з жыхарамі аддаленых і маланаселеных вёсак наладжана надзвычай эфектыўна: у рэгіёне працуе на сённяшні дзень 13 бібліюсаў! А раёнаў, мушу дадаць, у Магілёўскай вобласці без малага столькі ж, колькі і ў Гомельскай. Дырэктар Асіповіцкай ЦБС Валынціна ЛОГВІН расправае наступнае: “У Асіповіцкім раёне аўтабібліятэка паспяхова дзейнічае з 2006 года і карыстаецца вялікім попытам у вяскоўцаў. Усяго ў зоне абслугоўвання бібліюса 20 маланаселеных вёсак. Аўтабібліятэка прывозіць патрэбную жыхарам літаратуру, часопісы, прычым прымае замовы на запатрабаваныя выданні па тэлефоне. У фонд “бібліятэкі на колах” у Асіповічах уваходзіць больш за дзве тысячы найменняў кніг і дыскаў, перыядычных выданняў. Словам, графік работы бібліюса распісаны на год, і аддаленыя вёскі не адчуваюць сябе абдзеленымі

Дзякуючы таму, што ў аўтабібліятэкі ёсць свой ноўтбук, а таксама прынтэр, капіравальны апарат і сканер, жыхары вёсак ужо прывычаліся да паслуг ксеркапіравання, ламіравання, афармлення рэфератаў, індывідуальнага псіхалагічнага тэсціравання на камп’ютэры... А з гэтага месяца асіповіцкі бібліюбус зможна аказаць і такую запатрабаваную паслугу, як выхад у Інтэрнет.

Практыка работы аўтабібліятэкі паказала, што найбольшую эфектыўнасць маюць такія выезды, калі бібліятэчна-інфармацыйныя паслугі спалучаюцца з культурна-масавымі мерапрыемствамі. Таму бібліюбус часцяком курсіруе з артыстамі тэатра-студыі “Акварэль”, якія выступаюць з прадстаўленнямі перад жыхарамі тых вёсак, дзе спыняецца “культурная “газель”...

шафёр! Такія адносіны да людзей, якія працуюць пры адзеле культуры, мякка кажучы, непакояць.

Тым не менш, удалося сустрэцца з Алегам Бусло, шафёрам другога “ПА-За”, замацаванага за аддзелам культуры. Ён расказаў пра спецыфіку работы аўтобусаў менавіта гэтай маркі. Дарэчы, як потым высветлілася з размовы, першы “ПАЗ” ад другога істотна не адрозніваецца, можа, толькі тым, што той, які прыстасаваны пад аўтаклуб, больш новы.

— “ПАЗы” — даволі нязручныя ў эксплуатацыі машыны, — зазначыў кіроўца. — У 60-я — 70-я гады, калі дарогі былі няякасныя, гэтыя аўтамабілі на хуткасці 20 — 30 кіламетраў у гадзіну былі досыць прыдатныя, а сёння, калі ўсюды пракладзены асфальтавыя або гравійныя дарогі, такія аўтобусы на вялікай хуткасці не вытрымліваюць ніякай крыткі...

Дадамо, што вонкавы выгляд “культурнага” “ПАЗа” абсалютна не ўражавае: былі бачны нават пражавельныя сценкі. Як патлумачыў шафёр, для гэтых машын, на жаль, няма прыстасаваных гаражоў, і ўвесь час яны знаходзяцца на вуліцы. Таму і ржаве тэхніка, таму і ўзнікаюць праблемы з “ямай” для рамонту ці прафілактычнага агляду аўтобуса...

І тут, натуральна, паўстае пытанне: калі расійскія аўтобусы Паўлаўскага аўтамабільнага завода папулярнасцю ў нас не карыстаюцца, дык чаму не выкарыстоўваць у якасці аўтаклуба беларускія машыны, у прыватнасці, “МАЗы”? Маю думку пацвердзіў вадзіцель аддзела культуры Алег Бусло: “МАЗы” і больш камфортныя, і больш эканамічныя, і больш зручныя ў эксплуатацыі”. Адзіны іх недахоп — высокая цана, якая, аднак, натуральна вынікае з высокай жа якасці прадукцыі. Тым не менш, пакуль што закупляюцца машыны расійскай вытворчасці, хаця яны не зусім адпавядаюць патрабаванням сучаснасці.

Падумалася: і сапраўды, чаму б Мінскаму аўтамабільнаму заводу не выпускаць спецыяльныя машыны для клубаў і “бібліятэк на колах”? Не кажу пра поўную камплектацыю, бо для гэтага патрэбны ўзаемадзеянне шматлікіх вытворчых прадпрыемстваў. Але наладзіць выпуск падобных аўтамабіляў было б мэтазгодна, паколькі сетка мабільных устаноў культуры з цягам часу, думаецца, будзе няўхільна павялічвацца. А, значыць, гэтае пытанне — агульнарэспубліканскага маштабу... Тым больш цяпер, калі, па даручэнні Прэзідэнта нашай краіны Аляксандра Лукашэнкі, вялікая ўвага ўсіх міністэрстваў надаецца менавіта айчынным вытворцам і іх прадукцыі.

Зразумела, што адзін артыкул не зможна цалкам праявіць усе праблемы, якія паўстаюць цяпер перад мабільнымі ўстановамі культуры не толькі на Гомельшчыне, а і па ўсёй Беларусі. Але важным падаецца тое, што запатрабаванасць такіх устаноў у сельскай мясцовасці, як я ўпэўніўся, вельмі вялікая. Таму ў аўтаклубаў, аўтабібліятэк і кінавідэаперасоўкаў, несумненна, ёсць будучыня. І стварэнне ў кожнай вобласці Беларусі разгалінаванай сеткі мабільных устаноў культуры выглядае цалкам апраўданым і натуральным крокам.

Але праца такіх культураноў, зразумела, немагчыма без падтрымкі, у тым ліку і фінансавай, як з боку раённага, так і абласнога кіраўніцтва. Прыклад Магілёўшчыны ў гэтым плане — узорны, і хацелася б, каб і ў іншых абласцях пераймалі наўны вопыт, засвойвалі яго і стваралі новыя формы работы з сельскімі жыхарамі, ідучы ў нагу з сучаснымі патрабаваннямі да культасветработы.

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ,
наш спецыяльны карэспандэнт
Мінск — Рэчыца — Мінск
Фота аўтара

На здымках:
1. “ПАЗ” аддзела культуры Рэчыцкага райвыканкама знаходзіцца не ў лепшым стане;
2. Такой можа быць аўтабібліятэка;
3. Аўтаклуб на выездзе; 4. Графік работы і маршруты раённага аўтаклуба.

Назва і адрас	Дата і час	Място	Място і адрас	Статус
Клуб на вярхоўнай вуліцы “Рэчыца” а/а “Рэчыца” Рэчыцкага райвыканкама	16.07 19-30	Асіповіцкі раён (а/а “Рэчыца”)	Гарадзкі Дворык (а/а “Рэчыца”)	Беларусь
2-ы вёска “Сірэна” с. Сірэна	16.07 17-00	Сірэна (а/а “Рэчыца”)	Гарадзкі Дворык (а/а “Рэчыца”)	Беларусь
3-і вёска “Хваля” (а/а “Рэчыца”)	17.07 18-00	Хваля (а/а “Рэчыца”)	Гарадзкі Дворык (а/а “Рэчыца”)	Беларусь
4-ы вёска “Сірэна” (а/а “Рэчыца”)	24.07 17-30	Сірэна (а/а “Рэчыца”)	Гарадзкі Дворык (а/а “Рэчыца”)	Беларусь
5-ы вёска “Сірэна” (а/а “Рэчыца”)	31.07 18-00	Сірэна (а/а “Рэчыца”)	Гарадзкі Дворык (а/а “Рэчыца”)	Беларусь

Каментарыі з нагоды: **навука — вытворчасць — практыка**

Мікрааўтобус — патрэба часу!

Генеральны дырэктар Аб’яднанага інстытута машынабудавання Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, генеральны канструктар па аўтамабільнай тэхніцы Рэспублікі Беларусь, Герой Беларусі, лаўрэат Дзяржаўных прэмій СССР і БССР, акадэмік, доктар тэхнічных навук, прафесар Міхаіл ВЫСОЦКІ:

— На пытанне, ці будуць рабіць на Мінскім аўтазаводзе мікрааўтобусы, адкажу так: не ўсё адразу. З цягам часу абавязкова выйдзем і на вытворчасць малых аўтобусаў, якія, канешне ж, можна будзе прыстасаваць і для дзейнасці аўтаклубаў і аўтабібліятэк. У прынцыпе, для такіх перавозак прыстасаваны “МАЗ-256”, які пачаў выпускацца з 2005 года. Цяпер перад намі стаіць задача па выпуску мікрааўтобусаў для выкарыстан-

ня іх як машын хуткай дапамогі. Для гэтых мэт мы пераабсталёўваем на ЗАТ “Юнісон” “ГАЗелі”, а на ЗАТ “Трансформаўта” — “Пежо-Баксёр”.

Важна тут ісці ў нагу з часам, выкарыстоўваючы сучасныя аўтамабільбудунычы вопыт. Патрэбна ствараць сваю канкурэнтназдольную прадукцыю, якая ні ў чым не будзе саступаць сучасным аналагам. Тым больш, што Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр Рыгоравіч Лукашэнка, наведваючы на гэтым тыдні Гомельскую вобласць, у сваім выступленні зазначыў, што як бы ні было складана, супрацоўнікам вытворчасці неабходна перастройвацца і пераходзіць на выпуск больш запатрабаванай прадукцыі, напрыклад, з грузавых аўтамабіляў на аўтобусы.

“Такіх распрацовак не робім”

Як патлумачылі ў адзеле галоўнага канструктара Мінскага аўтамабільнага завода, прадпрыемства толькі аднойчы прыняло заказ на аўтаклуб ад Кубанскага народнага казачага хору з Расійскай Федэрацыі. Ад беларускіх заказчыкаў замоў не было, а таму і распрацовак мадэлей такога тыпу аўтобусаў МАЗ не ро-

біць.

Фактычна тое ж самае распавялі і на заводзе аўтамабільных прычэпаў і кузавоў “МАЗ-Купава”. Як зазначылі ў адзеле маркетынгу, распрацовак спецыяльных прычэпаў і кузавоў для аўтаклубаў і аўтабібліятэк на “МАЗ-Купава” не рабілі.

“А закажы ням...”

Дырэктар мінскага завода “Светлакан” Аляксандр ЦЯРЭНЦЕЎ:

— На нашым заводзе распрацавана абсталяванне бібліюсаў, перасоўных дыскатэчных комплексаў, якія, у прынцыпе, і прыстасаваны для аўтаклубаў. Але, на жаль, замоў на такія патрэбныя для аддзелаў культуры распрацоўкі не паступае. Толькі аднойчы, па просьбе Клецкага раённага аддзела культуры, намі быў зроблены пад заказ бібліюбус.

Значыць, што нашым прадпрыемствам спецыяльна выдадзены рэкламны каляровы альбом усёй нашай прадукцыі, які размеркаваны па аддзелах культуры Беларусі. Нашы распрацоўкі абсталявання бібліюсаў можна лёгка ўсталяваць і на “ПАЗ”, і на “газель”, і на “МАЗ”. Былі б толькі заказы, а іх, на жаль, няма.

та і не выпадкова. Бо без рэкламы, без анкетавання жыхароў раёна весці гаворку пра зваротную сувязь з вясковым насельніцтвам не выпадае. У ідэале бачу гэта так: аўтабібліятэка ці аўтаклуб амануоць дзейнасць кінаперасоўкі, а працуюць усе тры ўстановы па ўзаемаўзгодненым графіку, каб не перашкаджаць адна адной, а — дапаўняць. Але гэта ў ідэале...

Тым не менш, па словах Аляксея Борсукі, і ён, і ўсе тыя, хто тут працуе, разумеюць, што немалаважныя тут і сацыяльная значнасць, і запатрабаванасць іх работы.

У прадпрыемства ёсць 2 аўтамабілі, з дапамогай якіх абслугоўваецца раён: “УАЗ” і мікрааўтобус “Fiat”. Абодва — не новыя, і таму кіраўнік прадпрыемства вельмі спадзяецца на 35

ладзіць тэматычныя кіналекторыі пра шкоду курэння, алкаголю, наркатыкаў, прафілактыку СНІДу, бяспекі на дарозе і шмат што іншае. Кошт білета для школьнікаў на такі кіналекторыі — 700 рублёў.

На жаль, анкетаванні жыхароў раёна аб тым, якія фільмы ім хацелася б паглядзець, чамусьці не ладзяцца. Рэпертуар, як мне патлумачылі, цацяр-

Падхапіць на пэндзаль універсумы

Несалонны рэалізм на шляху да Гомельскага палаца

У адным са сталічных салонаў мэблі адкрылася персанальная выстаўка дзевятнаццацігадовай выпускніцы Гомельскага мастацкага вучылішча Юліі СУПІЧЭНКА. Падалося цікавым, як рэалістычная манера пісьма, уласцівая ёй, упішацца ў сучасны інтэр'ер. Але, думаецца, такі незвычайны выбар экспазіцыйнай пляцоўкі мае свае відавочныя плюсы: чаму б праз сродкі ў тым ліку і дызайну не дэманстраваць узоры сучаснага мастацтва аўдыторыі, якая далёка не заўжды наведвае музеі і не цікавіцца найноўшымі тэндэнцыямі? На выстаўку нас запрасіла сама Юлія, завітаўшы ў рэдакцыю "Культуры". Знаёмчыся з работамі, гутарку нашу, натуральна, скіраваў на ўспрыняцце жывапісу і адлюстраванне свету пачынаючай творцай. Уразіла, што пасля неспадзяванага інтэрв'ю, калі прапанавалі дзяўчыне выбраць на памяць нумар газеты, яна ўзяла менавіта той, дзе было інтэрв'ю з народным мастаком Беларусі Маам Данцыгам... А ўжо пішучы артыкул, "запытаў у Інтэрнета", што яму вядома пра мастачку. І ўсёведны пошукавік выдаў мне цікавы факт: Юлія Супічэнка — адна з фіналістак VI Нацыянальнага конкурсу прыгажосці "Міс Беларусь-2008". Дадаўшы такі інтэрнет-акцэнт, яшчэ раз пераканаўся: у нашых дзяўчатах неяк вельмі натуральна з'яднаны талент і прыгажосць...

Партрэт аднаго вяселля
— А ці не перашкаджаюць вам дзгэтыя, практычна процілеглыя, накірункі? Усё ж мастацтва і мадэльны бізнес, падаецца, не дужа спалучаюцца...

— Але якраз спалучыць іх я і спрабую, каб адно другому ў маім выпадку не замінала. Калі я прыходзіла на кастынгі, паўставала пытанне выбару: маўляў, будзе недахоп часу для вучэбных заняткаў, не кажучы ўжо пра творчасць. Але ў пэўны момант мне стала зразумела: пэндзаль і мальберт — гэта больш важна. Тым не менш, нягледзячы на ​​страшэнную занятасць і "пераддыпломны" перыяд, паспяваю быць тварам аднаго з аператараў мабільнай сувязі, удзельнічаць у тэлепраграмах...

— І, мусіць, сочыце за навінамі: літаральна днямі беларуска Юлія Сіндзеева вярнулася з конкурсу "Топ-мадэль свету" з тытулам "Міс фота"...

— Так, і не магу не парадавацца за яе. Увогуле ж, у кожным конкурсе падбіраюць самых розных удзельніц: некага вылучаюць з-за ўсходняй знешнасці, некага — па іншых крытэрыях. Але лічу, што беларускі — заўсёды па-за канкурэнцыяй, бо славянскі тыпаж — актуальны!

— Сёлета вы заканчваеце Гомельскае мастацкае вучылішча па спецыяльнасці "жывапіс". Якой будзе дыпломная работа?

— Так, выпусціўшыся, буду мастаком, мастаком-выкладчыкам. А тэма дыплама — "Вяселле". Якім будзе яно? Мяркую, найперш — сонечным, радасным. Наогул, у рабоце хачу перадаць як мага паўней пачуцці нявесты, якія яна перажывае напярэдадні гэтага пераломнага моманту ў сваім жыцці. Прычым хачу прадставіць сваю працу ў рэалістычным накірунку.

— У вучылішчы — кузні творчых і выкладчыцкіх кадраў для вобласці, — мусіць, нямала традыцый. Колькі слоў пра ўстанову і вучэбны працэс.

— Традыцый багата. І закладваюцца яны з першага курса. Адзначу, што выкладчыкі ў нас высокакваліфікаваныя. Пастаянна наведваюць Мінск, павышаюць свой прафесійны ўзровень, удзельнічаюць у выстаўках. Мой выпуск цікавы тым, што тыя, хто паступаў пасля 9 класа, атрымалі сярэдную адукацыю ў самой установе. Раней ім даводзілася дадаткова наведваць вячэрнюю школу.

Акрамя ведаў па такіх асноўных прадметах, як "Жывапіс" і "Кампазіцыя", метадычных дысцыплін, вучы-

лішча ды сама творчая атмасфера ў ім сфарміравалі жаданне пэксперыментаваць. Мо гэта ад таго, што пакуль не знайшла канчаткова свой стыль. Ды і не хочацца спыняцца на нечым адзіным і нібыта бяспрэчна вызначаным.

— Ці можаце прывесці прыклад такога эксперымента?

— Вось паспрабавала сябе ў ілюстрацыі: намалявала некалькі работ паводле твораў Антона Чэхава, у праватнасці — "Дама з сабаккам", "Зубадзёр". Чаму? Мне падабаецца Чэхаў! Я прачытала ягоныя апавяданні, і на мяне "найшлі" такія фарбы, што захацелася намаляваць кампазіцыю. Вось і атрымаліся, такія, крыху незразумелыя, людзі. Ці цяжка маляваць час і людзей, якія былі актуальнымі стагоддзе таму? Падавалася б, нешта ўяўляеш, нешта ведаеш з гісторыі, але галоўнае, мабыць, — эмоцыі і настроі чалавека: яны ўніверсальныя, аднолькавыя для любой эпохі.

А наогул, я больш за ўсё люблю маляваць партрэты, асабліва з натуры, хоць гэта і вымагае моцных душэўных, эмацыйных, энергетычных высілкаў — як з боку творцы, так і з боку мадэлі. А калі мадэль працуе не з адным мастаком, а з цэлым класам, дзе кожная пара вачэй хоча "выціснуць" з цябе тое адзінае, толькі гэтымі вачыма бачнае?..

Пажаданні сабе самой
— Мусіць, хваляванняў напярэдадні першай персанальнай выстаўкі хапае?

— Уласнае ўражанне ад выстаўкі будзе для мяне не меншай нечаканасцю, чым для наведвальнікаў вернісажу, паколькі яе фарміраваннем у самім салоне не займалася. Ведаецца, больш за ўсё напярэдадні паказу я хвалюся за тое, што акажусь сам-насам з гледачом. Калі выстаўляешся ў калектыве мастакоў, гледачу ёсць з чым параўнаць і аргументаваць свой выбар, а тут мусіць выбудавацца адзінае ўражанне. Зрэшты, у 19 гадоў рабіць выстаўку ў любым выпадку няпроста. Спадзяюся, яна стане, па-першае, паказчыкам таго, што я ўмею, а па-другое, таго, што я яшчэ змагу. Такія вольныя творчыя пажаданні самой сабе...

— Выстаўка яшчэ да прагляду здзіўляе месцам свайго правядзення...

— Наогул, канцэпцыя гэтага паказу наступная: дэманстрацыя жывапісных твораў у інтэр'еры, куды, нанешне ж, не кожны жанр упішацца натуральна і нязмушана. Найперш пасуюць інтэр'ерам пейзаж, у тым ліку і марскі, нацюрморт, нейкія сюррэалістычныя матывы... Хаця я спадзяюся, што рэ-

Фота Юрыя ІВАНОВА

Анкета "К"

- 1. Колеры, якія натхняюць.** Жоўты, аранжавы, карычневы, белы.
- 2. У якую пару года падабаецца працаваць?** У любую, акрамя восені.
- 3. Любімы мастак.** Валянцін Сяроў, Ілля Рэпін, Канстанцін Каровін, Эдуар Манэ, Агюст Рэнуар. Яшчэ мне падабаецца, як піша мой выкладчык Сяргей Ігнаценка.
- 4. Найбольш яркі акцёр.** Мне падабаецца іх надта шмат, каб вылучыць некага аднаго.
- 5. Любімы літаратурны твор.** "Майстар і Маргарыта" Булгакава.
- 6. Што слухаеце?** Маладзёжную музыку, люблю джаз.
- 7. Радзіма — гэта што?** Куточак нашай зямлі.
- 8. Любімая кветка.** Я люблю нязрэзаныя кветкі.

Ю.Супічэнка. "Хатка ў вёсцы".

алізм з часам канчаткова верне свае пазіцыі і стала ўмацуецца ў дызайнерскай практыцы.

— У сувязі з такім кантэкстам — натуральнае пытанне: дык усё ж жывапіс ці дызайн? Падаецца, з гэтым звязана і пэўная пераарыентацыя мятывацый дзейнасці.

— Нейкае асаблівае стаўленне да прафесіі дызайнера, мусіць, у мяне было з дзяцінства. Спачатку мне падабалася слова "ветэрынар", — і я цвёрда вырашыла стаць ім, але наступнае слова, што ўпадабала, аказалася "дызайнер". З гэтай нагоды, мусіць, і паступіла ў мастацкую школу па парадзе мамы. Быў у мяне і такі перыяд, калі нічога не хацелася, бо папросту не хапала часу, але пасля зразумела: мне нічога не цікава, акрамя выяўленчага мастацтва, жывапісу.

Пейзаж для мары
— Праглядаючы работы, вы заўважылі, што больш любіце жанр партрэта. А як жа пейзажы?

— Кампазіцыйныя пейзажы чамусьці пісаць не вельмі люблю. І да пле-

нэраў, дзе ўсім паказваюць тую ці іншую прастору для твора, не маю вялікай ахвоты. А вось з выпадковымі пейзажамі, непаўторнымі імпрэсіямі аднаго імгнення, наадварот, працую з задавальненнем. "Чапляюць" жа часцей нейкія старыя дамы, руіны, якія часцяком знаходжу на ўскраінах Гомеля. А з дагледжанымі помнікамі такога натхнення не адчуваю: нібы няма ў іх за знешнім лоскам душы. Хаця той жа Гомельскі палацава-паркавы ансамбль мяне цікавіць як аб'ект для адлюстравання на палатне. Толькі цяпер, мяркую, я яшчэ не гатова да працы з гэтым маляўнічым кутком роднага горада.

— Вышэйшую адукацыю, мусіць, мяркуюце атрымліваць па той самай "жывапіснай" спецыяльнасці?

— Ёсць у мяне такая мара: паступіць на манументальны жывапіс. Але прафесіяналы адзначаюць, што для гэтага давядзецца шмат з дасягнутага ў жывапісе "ламаць". Ды і наогул, пакуль не зразумела, ці стане манументальная творчасць "маёй", таму пакуль буду старацца развіваць свае набыткі.

Сваё месца ў кан'юнктуры
— Крыху правакацыйнае пытанне: амаль скончыўшы мастацкае вучылішча, не расчараваліся ў выбары прафесіі?

— Не. Але іншая справа, ці параіла б я сёння камусьці станаўціца мастаком. Гэтая прафесія вымагае не толькі таленту і адданага служэння, не толькі мэтанакіраванасці і няспыннага самаўдасканалвання, што, безумоўна, адлюстроўвае дадатныя бакі асобы творцы, але і неабходнасці працаваць на патрэбу дня, адпавядаць кан'юнктуры. Цяжка сказаць, ці набудуць у цябе сёння работу ў тым накірунку, які быў модным учора. Але, з іншага боку, што такое мода ў жывапісе? Гэта вельмі адноснае паняцце, паколькі мода нічога новага насамрэч не прыдумае. Усё, што было, вяртаецца ў крыху перайначаным, напрыклад, той жа тэхнікай, выглядзе...

Лепшым экскурсаводам па выстаўцы стала сама Юлія. Пра кожную работу ёсць ёй што сказаць, нават варыянты карцін нібы жывуць самастойным жыццём. Ды і фантазіі мастачкі ўраджаюць сваёй дарослай сур'езнасцю, задуманасцю, што на імгненне нібы замерла, каб дазволіць падхапіць сябе на пэндзаль, на якім сёння, па словах Юліі, пануе залатая фарба. А за плотам старога дома абавязкова будуць весніцы: там заўжды адкрываецца шырокі шлях...

Сяргей ТРАФІЛАЎ

Навучэнцы дзіцячай школы мастацтваў г. Полацка цягам двух месяцаў заваявалі першыя месцы на трох конкурсах у Беларусі і за мяжой. Апошняя значная перамога належыць 9-гадоваму Мікіту Куляшоў, які стаў лепшым у малодшай узроставай групе IV Міжнароднага конкурсу юных піяністаў імя І.С. Баха.

Бах і... маляванка

Конкурс праходзіў у эстонскай Нарве, у ім удзельнічалі юныя піяністы з краін Балтыі, Фінляндыі, Турцыі, Азербайджана, Расіі і Беларусі. Нашу краіну прадстаўлялі два юныя музыканты з Полацка: вучань 3 класа школы мастацтваў Мікіта Куляшоў і вучаніца 7 класа Юлія Катлярова, разам са сваімі выкладчыкамі Алай Майсер і Наталля Лапіцкая.

"Гэта была першая спроба мастацкай школы прадставіць Рэспубліку Беларусь у Эстоніі (раней часта наведвалі Латвію), і яна атрымалася, — кажа Наталля Лапіцкая. — Мы наладзілі сувязі, паказалі сябе, паглядзелі на іншых. З 34 піяністаў Мікіта стаў першым, а Юля Катлярова, якая, дарэчы, з мінулага года з'яўляецца стыпендыяткай Спецыяльнага фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы таленавітай моладзі, была адзначана дыпломам за высокае выканальніцкае майстэрства ў старэйшай узроставай групе".

Міжнароднае журы складалася з прафесараў кансерваторыі Эстоніі, Латвіі, Фінляндыі. Арганізатарам выступіў Цэнтр нацыянальных культур у Эстоніі. 21 сакавіка на цырымоніі ўзнагароджання прысутнічалі прадстаўнікі Генеральнага консульства Рэспублікі Беларусь у Эстоніі.

Як адзначыў дырэктар ДШМ Васіль Тачыла, Мікіта Куляшоў у лютым 2009 года заняў таксама першае месца на Міжнародным конкурсе юных выканаўцаў у расійскім горадзе Невелі, які адбыўся ў гонар 110-годдзя з дня нараджэння вялікай піяністкі Марыі Юдзінай.

Варта дадаць, што Полацкая дзіцячая школа мастацтваў правяла таксама выстаўку малюнкаў "Беларуская маляванка", што выклікала цікавасць у удзельнікаў і арганізатараў конкурсу і пасля завяршэння якога пачала экспанаванне ў Таліне.

Алена САБАЛЕЎСКАЯ

У карціннай галерэі Уладзіміра Пракапцова Добрушскага раённага краязнаўчага музея працуе выстаўка "Шэдэўры сусветнага мастацтва", дзе прадстаўлена 30 факсімільных рэпрадукцый знакамітых твораў майстроў французскага імпрэсіянізму і постімпрэсіянізму, арыгіналы якіх захоўваюцца ў буйнейшых музейных і прыватных зборах Заходняй Еўропы і Злучаных Штатаў Амерыкі.

Падарункі Надзеі Лежэ

Дадзеная выстаўка знаёміць гледача толькі з невялікай часткай калекцыі факсімільных рэпрадукцый са збору Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь, падаранай музею ў 1967 — 1968 гадах знакамітай французскай мастачкай, нашай суайчынніцай Надзеяй Хадасевіч-Лежэ (1904 — 1982 гг.), жонкай выдатнага мастака XX ст. Фернана Лежэ.

На вернісажы дырэктар Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь Уладзімір Пракапцоў сказаў аб значнасці выстаўкі, якая дае добрую магчымасць жыхарам і гасцям горада пазнаёміцца з творамі буйнейшых заходнееўрапейскіх майстроў ад эпохі Адраджэння да пачатку XX стагоддзя, арыгіналы якіх, на жаль, недаступныя аичным матарам і знаўцам выяўленчага мастацтва.

Дзяніс НОВІКАЎ,
супрацоўнік Добрушскага раённага краязнаўчага музея

Эдвард Вайніловіч.

“Падалі званы, быццам бомба выбухала...”

Першая сусветная вайна не разбурыла будынак бомбамі і выбухамі. У 1920-я касцёл яшчэ як-ніяк дзейнічаў. Пра стаўленне да яго з боку ўлад сведчыць былы спартсмен-баксёр Казімір Сакалоўскі, 1913 года нараджэння:

— Мама, бацька, мы, шасцёра братаў, — усе ў касцёл гэты хадзілі. У ім чатыры званы было: вялікі, сярэдні, малы і сігнатурка. У апошні білі, калі нехта паміраў. Нам, падлеткам, даручалі ўзбірацца на вежу і званіць. Адночы адзванілі а 12-й ночы, выходзім (а была якраз “каменданцкая гадзіна”) — нас тут хапае патруль. Арыштавалі, склалі пратакол. Пагражалі ў школу паведаміць... Ксяндзом тады быў Дзям’ян, яго арыштавалі.

Не абмінуў горкі лёс і сам касцёл. У 1923 годзе яго разрабавалі бальшавікі: вывезлі мэблю, гадзіннікі, абразы, посуд, рытуальнае адзенне, нават чарніліцы.

— Званы з вежы саслізгвалі па дошках, — з сумам прыгадвае К.Сакалоўскі. — Падалі званы з такім гукам, быццам бомба выбухала. А вялікі зvon, памятаю, не праходзіў у акенца вежы, — давялося выбіваць стойку, каб яго скінуць. Людзі прасілі не закрываць касцёл. Але ж гэта адбылося ў 1932 годзе. Некаторы час пасля тут размяшчаўся Польскі тэатр, прыстасоўвалі будынак яшчэ да нечага. Святыня стаяла без крыжоў, без званоў, без абразоў. Захаваўся толькі мур.

Сведчыць кандыдат філалагічных навук Ала Сакалоўская:

— Мы, падлеткі 12 — 15 гадоў, прыслушвалі пад час імшы. Ксёндз Адам Кучкар служыў тут з 1922-га года. Арыштавалі яго ў 1933-м, судзілі, далі немаведама за што дзесяць гадоў, а ў 1937-м расстралілі.

Проста ў сярэдзіне казання...

У 1941-м фашысцкія акупанты скрываваў Чырвоны касцёл.

— У галерэі касцёла для нас, дзяцей, ладзілі батлейку, — узгадвае А.Сакалоўская. — Спектаклі ішлі на беларускай мове. Персанаж Дзяўчына кажа Ёраду: “Лепей з парасятамі жыць, чым тваё суседства!”, а Ёрад круціць хвостом, — нам так было смешна!.. Моладзь слухала захапляючы казанні ксёндза Вінцэнта Гадлеўскага. Фашысцкім уладам назляла ягоная папулярнасць, і ў святочны вечар 25 снежня 1942 года — якраз пад час вячэрняе імшы з нагоды Ражджства Хрыстовага, проста ў сярэдзіне казані — яго арыштавалі і расстралілі ў тую ж ноч. Проста адсюль, з касцёла, адышоў у вечнасць.

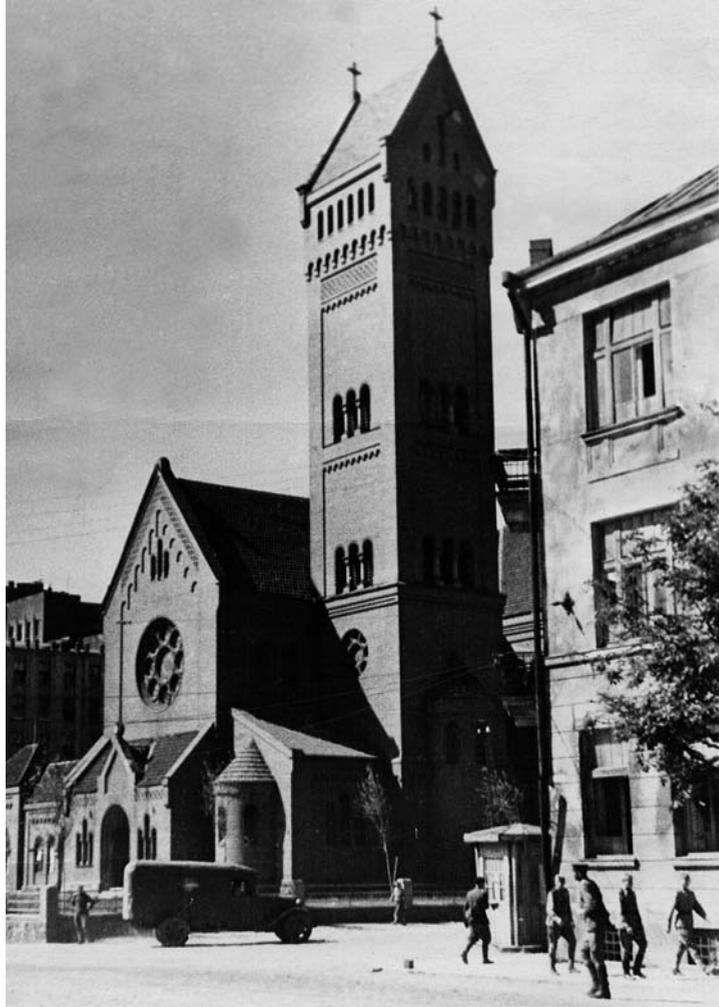
У 1944-м прыйшлі савецкія войскі. З тых пасляваенных гадоў захавалася ўсяго некалькі архіўных фота Чырвонага касцёла. Але вось у касцельнай бібліятэцы бачым чатыры яго выявы, ды з прылеглымі вуліцамі, крамкамі: гэта тагачасныя малюнкi Анатоля Наліваева.

Вернікі-каталікі свету сёння посяць і моляцца напярэдадні Вялікадня. У 406 касцёлах Беларусі з гэтай нагоды праводзяцца ўрачыстыя набажэнствы...

У сталічным касцёле Святых Сымона і Алены, за якім замацавалася назва “Чырвоны”, да таго ж, яшчэ і іншыя клопаты: храм рыхтуецца да свайго стагоддзя. І сёлета ён адлічвае —

Год дзевяноста дзевяты

“К” неаднаразова пісала пра будаўніцтва цэркваў, касцёлаў, синагог і мячэцей экуменістам Эдвардам Вайніловічам, прадстаўніком старажытнага шляхецкага роду, на сваіх землях. Вядомая і гісторыя сталічнага Чырвонага касцёла. Паміраючы, дачка Вайніловіча Алена прыроіла абрысы гмаха. Узрушаны горам, Вайніловіч узвёў касцёл у гонар памерлых дзяцей — Сымона і Алены. Але як далей склаўся лёс гэтай святыні?

Чырвоны касцёл. 1945 г.

— У 1946-м я паступіў у дзіцячую студыю выяўленчага мастацтва Палаца піянераў, — распавядае мастак. — Разам са мной там займаліся Леанід Левін, Май Данцыг. Кіраўнік студыі Сяргей Каткоў даў заданне: маляваць Мінск! Але горад быў цалкам зруйнаваны, і не дазвалялася яго ні маляваць, ні фатаграфавач. Ацалелы быў адзін Чырвоны касцёл. Натхняла мяне й тое, што недзе тут, на вуліцы Берсана, жыла ў прыватным дамку мая першая каханая, — і я частку малюнкаў рабіў, глядзячы ў ейнае акно.

“Чырвонае лісце” ў Чырвоным касцёле

У 1946-м, згодна з пастановай урада, размясцілася ў Чырвоным касцёле кінастудыя “Беларусьфільм”.

Цяпер дзіву даешся: як туліліся тут побач і хроніка, і здымачны павільён, і цэх апрацоўкі стужкі, і фільматэка, і мантажны, не кажучы ўжо пра кабінеты творцаў і адміністрацыі! Канешне, вялікія дэкарацыі ладзілі беларусы на “Мосфільме”, “Ленфільме”, у Кіеве. Але інтэр’еры — да фільмаў “Чырвонае лісце”, “Міколка-паравоз”, “Гадзіннік спыніўся апоўначы”, “Нашы суседзі” — будаваліся тут. Фільмы ж тыя ўвайшлі ў скарбніцу нашага нацыянальнага кінамастацтва.

Але на мяжы 50 — 60 гадоў, калі пабудавалі новую кінастудыю,

над касцёлам навісла пагроза поўнага знішчэння. А на гэтым месцы планавалася пабудавач кінатэатр ці краму “Дзіцячы свет”. Уратаваў Чырвоны касцёл, як сёння вядома, народны артыст СССР, кінарэжысёр Уладзімір Корш-Саблін — мастак кіраўнік “Беларусьфільма”.

Згадвае яго асістэнтка Ніна Сава: — Улады мелі такі аргумент: касцёлу, маўляў, усёго паўсотні гадоў, таму ніякай гістарычнай каштоўнасці ён з сябе не ўяўляе. Корш-Саблін зразумеў: мясцовыя ўлады не пераканаеш, — і паехаў у Маскву. Там выклаў такія довады: зара пабудове 50 гадоў, а яшчэ праз 50 ёй ужо будзе 100. А яшчэ праз стагоддзе — 200! І што мы пакінем нашчадкам?.. Пераканаў! Масква скамандавала: касцёл не ўзрываць. Але як яго выкарыстаць? Пад што? І Корш-Саблін прапанаваў: а давайце размесцім у ім Дом кіно! Пасля вялікай рэканструкцыі так і зрабілі.

А ў 1986-м падзеі набылі начаканы паварот.

Пад спеў трох хораў

У Мінск прыехаў малады ксёндз Уладзіслаў Завальнюк. Ён стаў пробашчам касцёла, які вернікам не належаў. Была створана ініцыятыўная група з мэтай вяртання святыні. Людзі ставілі намеры, ладзілі маленне проста на

прыступках, пісалі, прасілі, скардзіліся. Урэшце, 16 мая 1990 года, касцёл вярнулі вернікам. Пачалася рэстаўрацыя, перабудова, ускрыццё схаваных пад тынкоўкай фрэсак. Людзі панеслі суды тое, што здолелі некалі прыхваць: касцельныя кнігі, прылады для імшы, крыжы, абразы. Адна праваслаўная жанчына прынесла каштоўны абраз Хрыста, таксама праваслаўнага канона, сказаўшы: “Хай абраз будзе тут — мы ж усе хрысціяне”.

16 чэрвеня 2006 года з польскага Быдгашча перавезлі ў Мінск прах Эдварда Вайніловіча і пад спеў трох хораў урачыста перапахавалі яго проста пад статуяй Хрыста.

Родавае пахаванне ў Вайніловічавым маентку Савічы разрабавана. Зніклі бронзавыя помнікі дзецім, мармуровыя пліты з імёнамі, скляпенне з захаванымі ўскрыта. Што шукалі? Золага? Дык Вайніловічы ж — не егіпецкія фараоны...

Матэрыял для рэканструкцыі?

Але гісторыя Чырвонага касцёла згаданымі падзеямі не заканчваецца.

Адночы прыходзіць вестка з вёскі Цімкавічы, ад настаўніцы Ірыны Шкуцько. Яна, краязнаўца, аказваецца, запісала ўспаміны сваёй бабулі пра пана Вайніловіча: бабуля падлеткам была на пахаванні яго дачкі Алены. А яшчэ запрасіла настаўніца прыехаць, паабяцаўшы сюрпрыз.

Тут, у Цімкавічах, гадоў 20 таму, для рэканструкцыі аднаго помніка прывезлі аднекуль чорную мармуровую пліту вагой пад чвэрць тоны. Гаспадыня Таццяна Фалітар, чья сядзіба побач, з жаночай цікаўнасці агледзела яе і была ўзрушана, бо надпіс сведчыў: гэта была частка помніка з магілы Сымона Вайніловіча! З дапамогай мужа і суседзяў яна перакінула пліту праз плот і закідала каменнямі, дзёранам, дзякуючы чаму і захавала. І вось толькі цяпер пліту перавезлі ў Мінск, і знаходзіцца яна пад мурам Чырвонага касцёла, побач з труной Вайніловіча-старэйшага. Акрамя гэтых рэліквій у касцёле захоўваецца адна з сямі копіяў турынскай плашчаніцы з выявай Хрыста.

Дадам яшчэ, што ў Ватыкане цяпер ідзе разгляд хадайніцтваў прыхаджан аб далучэнні Эдварда Вайніловіча да сонму “Слуг Божых” і аб наданні касцёлу Святых Сымона і Алены статуса базілікі.

Уладзімір АРЛОЎ,
кінарэжысёр
Фота з архіва аўтара

Народны пісьменнік Беларусі Іван Шамякін аднойчы заўважыў, што хоць тэма Вялікай Айчыннай вайны і прысвечана вельмі шмат твораў, ды ўсё адно яна яшчэ доўгі час будзе невычэрпнай. Для Дзяржаўнага музея гісторыі беларускай літаратуры гэтая тэма — аб’ект асаблівай увагі, бо аказала вялікі ўплыў на творчасць і лёс многіх айчынных пісьменнікаў.

Вызваленне на карце Кузьмы Чорнага

Як адзначыла намеснік дырэктара музея Ірына Лапцёнак, збор і сістэматызацыя біяграфічных, мемарыяльных матэрыялаў па літаратуры ваеннага часу — адна з прыярытэтных задач устаноў. Найбольш значныя праекты ў гэтым напрамку — “Яны прайшлі па той вайне” (1997 г.) і “Доўгія вёрсты вайны” (2004 г.). І калі пад час першага праекта многія экспанаты былі прадстаўлены з калекцыі Беларускага дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны, то надалей істотна пашыралася колькасць уласных унікальных матэрыялаў. Пісьменнікі-франтавікі з радасцю падзяліліся сваімі архівамі з музеём. У фонды трапілі партызанскія газеты, што захоўваў Паўлюк Прануза ў кішэні шыняля, фотаздымак Пятра Прыходзькі, зроблены каля сцен Рэйхстага, лісты Васіля Быкава, рэдкія фотаздымкі і рукапісы Алеся Савіцкага. Вынікам сістэматызацыі атрыманых рэчаў стала выданне каталога “Пісьменнікі Беларусі — удзельнікі Вялікай Айчыннай вайны”. У яго ўключана інфармацыя пра 545 музейных прадметаў, сярод якіх — аўтаграфы, рукапісы, машынапісы, лісты, фотадакументы, кніжныя выданні, асабістыя рэчы. Сёння ж вядзецца анкетаванне пісьменнікаў-франтавікоў, каб удакладніць перыпетыі іх лёсу.

Па меры папаўнення асабістых архіваў да 65-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў было вырашана паказаць іх у асобных выстаўках. Сёлетні праект мае назву “Чалавек народжаны, каб жыць” — гэта чарговы зварот да літаратурна-мастацкай, публіцыстычнай творчасці нашых пісьменнікаў-франтавікоў. Як адзначыла Ірына Лапцёнак, кожнаму госцю музея прапануецца паразважаць над гэтым выразам, прасякнучца словамі класікаў беларускай літаратуры.

У межах праекта запланавана правядзенне асветніцкіх мерапрыемстваў, у тым ліку вечароў памяці Васіля Быкава, Максіма Лужаніна, Язэпа Семяжона, Міхася Лынькова і Івана Чыгрынава, а таксама асобных выставак, прысвечаных пісьменнікам, чые юбілеі будуць адзначацца сёлета.

Мерапрыемствы ў межах праекта “Чалавек народжаны, каб жыць” праводзяцца і ў філіялах Дзяржаўнага музея гісторыі беларускай літаратуры. Напрыклад, у Літаратурным музеі Кузьмы Чорнага ў вёсцы Цімкавічы Капільскага раёна сёння экспануюцца прыжыццёвыя выданні класіка перыяду Вялікай Айчыннай, рукапісы, газеты ваеннага часу, карта Беларусі, на якой пісьменнік пазначаў этапы вызвалення Радзімы.

К.А.
На здымках: беларускія пісьменнікі ў час Вялікай Айчыннай вайны (злева направа): М. Лынькоў, І.Гурскі, П.Лёбка, К.Крапіва, В.Барысенка; фрагмент экспазіцыі “Дарогамі жыцця”.

Ці многія з нас, нават дасведчаня ў гісторыі Вялікай Айчыннай вайны, ведаюць, што група падпольшчыкаў пад кіраўніцтвам Веры Харужай з'яўлялася трэцім па ліку і адзінай з Вялікай зямлі, каму ўдалося патрапіць у акупіраваны Віцебск? А гісторыкі падпольнага руху ў горадзе над Дзвіной сведчаць: дакументы членаў групы былі настолькі дрэнна зробленыя, што, падавалася б, яе ўдзельніцы загадзя вырачаны на правад... Пасля арышту Вера Харужая і яе паплечнікі прабывлі амаль месяц — і нікога не выдалі. Дзякуючы такой мужнасці жанчын ў страшных сутарэннях СД групы і змагары-адзіночкі горада, звязаныя з ёю, змаглі прадоўжыць барацьбу.

"Калі вы больш падрабязна пазнаёміцеся з гісторыяй подзвігу Веры Харужай, то не зможаце не захапіцца гэтай жанчынай", — кажа супрацоўнік Віцебскага абласнога краязнаўчага музея Святлана Гур'янава. І з гэтым цяжка не пагадзіцца, вывучыўшы за некалькі гадзін знаходжання ў музеі звесткі пра падпольшчыцу. Таму і падаецца абсалютна недастатковым той аб'ём інфармацыі, які прапануе пакаленню XXI стагоддзя пра жанчыну-героя той жа інтэрнет-пошукавік: "Вера Харужая — Герой Саюза, дзечка вызваленчага руху ў Заходняй Беларусі, адзін з арганізатараў антыфашыскага падполля ў Віцебску, публіцыстка..." Гэтага — да крыўднага мала пра тую жанчыну, што здолела наладзіць цэнтралізаваную працу падполля ў Віцебску, пра тую, што можна ахвяравала сваім жыццём, пра тую, ад каго застаўся адзін абарваны надпіс: "Хоруж..." і неўміручая памяць нашчадкаў.

Трэцяя спроба

Звычайна расповед пра падпольную дзейнасць Веры Харужай пачынаецца з той даты, калі яе група трапляе ў Віцебск, — 1 кастрычніка 1942 года. Але мы зробім невялікае адступленне.

Знаным даследчыкам тэмы акупацыі і партызанскага руху на Віцебшчыне з'яўляецца Ніна Дарафееўка. Дзякуючы яе працам мы валодаем падрабязнымі звесткамі пра ўсю аперацыю.

А яны такія: яшчэ ўлетку 1941 года Віцебскі абкам партыі афіцыйна робіць спробу замацавання кіруючага падпольнага цэнтра ў горадзе. Але прызначаны кіраўнікі аказаліся не ў стане выканаць ускладзеную на іх задачу — яны з'ехалі з горада. Напрыклад, "самавольна з'ехаў з Віцебска", "праявіў баязлівасць" і за гэта быў выключаны з партыі сакратар Віцебскага гаркама КП(б) П.Іваноў; сакратар Беларускага абкама КП(б) Папоў, накіраваны для падпольнай працы ў Віцебск, таксама не застаўся ў акупіраваным горадзе. Гэтыя выпадкі акрэслены ў спецыяльным рашэнні бюро абкама партыі, якое адбылося ў ліпені. Усё гэта сведчыць: з першых дзён акупацыі, нягледзячы на спробы Вялікай зямлі, Віцебскае патрыятычнае падполле засталася без кіруючага цэнтра. Больш за тое: многія пакінутыя падпольшчыкі аказаліся без дакументаў.

Другую спробу закінуць "сваю" групу ў акупіраваны немцамі горад абкам КП(б)Б, ужо разам з абкамам ЛКСМБ, робіць амаль праз год — улетку 1942-га. 9 чэрвеня бюро абмеркавала пытанне аб стварэнні Віцебскай гарадской кіруючай групы і зацвердзіла групу з 5 чалавек на чале з сакратаром абкама партыі па прамысловасці Іванам Камісаравым. Але больш аніякіх дакументаў пра новаствораную групу так і не будзе знойдзена, а Камісараў да кастрычніка 1943 года будзе працаваць начальнікам спецшколы недзе ў Падмаскоўі.

У гэты ж час, у 1942-м, шматлікія падпольшчыкі самі ўстанавяць сувязі з армейскімі і чэкіцкімі групамі, з партызанамі і пачнуць выконваць іх заданні. З'яўленне групы Веры Харужай стане трэцім спробай кіраўніцтва замацаваць сувязь з віцебскім падполлем. "Уключыць у склад падпольнага партыйнага цэнтра ў Віцебску" — будзе пазначана ў яе накіраванні. Між тым, зыходзячы з першых дзвюх спроб стварэння цэнтра, Веры Захараўне прыйшлося не толькі ўключыцца ў яго склад, а, па-першае, — фактычна стварыць яго ў горадзе над Дзвіной, які літаральна кішэў нямецкімі агентамі і правакатарамі.

"Нам тут жыць таксама немагчыма..."

Аўтарытэт і вопыт Харужай нічо не ставіў пад сумненне. Яна была дасведчаным агентам, якому, дарэчы, давялося правесці сем гадоў у турмах панскай Польшчы. Аднак, пагадзіўшыся на заданне, падпольшчыца вымушана была моцна ахвяраваць у асабістым плане. На той момант у яе быў сын-немаўля і пяцігадовая дачка. Муж Веры Захараўны — партызан — загінуў у баях за Пінск у 1941 годзе (у гонар яго яна і ўзяла сябе кансператыўны псеўданім "Ганна Карнілава"). І ўсё ж яна пагаджаецца на небяспечнае заданне ЦК КП(б)Б. Больш за тое: вырашае не "чакаць ля мора надвор'я" і выправіцца ў Віцебск, нягледзячы на дрэнна зробленыя дакументы для яе групы.

Зрэшты, пра недасканалую падрыхтоўку дакументаў яшчэ да закіду групы ў Віцебск пісаў у ЦК КП(б)Б кіраўнік аператыўна-чэкіцкіх груп НКУС вобласці С.Юрын: "Паведамляю, што выдадзены пашпарт з'яўляецца настолькі тапорна зробленым, што пры першай жа сустрэчы з радавым паліцэйскім яна будзе выяўлена..."

кастрычніка 1942 года. — "Я атрымліваю тры маркі ў тыдзень, — кажа ён. — Вы разумеете, што значыць тры маркі пры нашай працы і пры цяперашніх коштах на прадукты? У мяне сям'я, мы згаладаліся канчаткова, бо ядзім толькі буракі з макухай <...>".

У сутарэннях СД (музейная экспазіцыя).

У камеру не вярнуліся

Пратрымацца ў такім ненадзейным становішчы — новыя дакументы жанчыны так і не атрымалі — падпольшчыцам удалося паўтара месяца. Тэрмін, падаецца, невялікі, але надзвычай істотны, калі ведаеш, што група Харужай мела ўсе шанцы "засыпацца" ў першы ж дзень знаходжання ў Віцебску.

13 лістапада 1942 года ў дом, дзе жылі жанчыны, прыйшлі паліцаі і арыштавалі сям'ю Вараб'ёвых — гаспадыню кватэры і яе дзвюх нявестак, падпольшчыц — Веру Харужую, Дусю Суранаву, Соф'ю Панкову, а таксама Клаўдзію Балдачову, якая прыйшла на сустрэчу да іх.

Арыштаваныя яны былі па даносе Ганны Васільевай — адной з нявестак гаспадыні кватэры бабы Машы. І данос гэты прывёў да смерці ўсіх арыштаваных, акрамя адной: каб адвесці падзэрні, даносчыцу забралі ў турму разам з усімі, але праз п'яны тэрмін адпусцілі. Існуюць версіі,

Памяць пра 1080 дзён і начэй

Артыкул II

што "здаць" групу Харужай маглі і правакатары. Але альтэрнатыўныя варыянты яшчэ раз падкрэсліваюць няпэўны стан, у якім вымушаны былі працаваць падпольшчыцы.

У страшных сутарэннях віцебскага СД Вера Харужая і яе паплечнікі правялі амаль месяц. Пад час невялікай экскурсіі па гэтых сырых цагляных скляпеннях (цяпер — экспазіцыя віцебскага музея) мы можам уявіць толькі малую частку таго, што адбывалася ў тыя дні... Халодныя цёмныя камеры, дзе чакалі катаванняў, прысуду, смерці арыштаваных: мужчыны, жанчыны, дзеці — усе разам... Часам праз сток у падлозе ў камеру падымалася халодная вада, і людзі сядзелі па шчыкалатку ў ёй. Сярод арыштаваных "хаваліся" і правакатары, якія, карыстаючыся крытычнай сітуацыяй, імкнуліся здабыць звесткі.

Аб тых днях засталіся ўспаміны віцебскай падпольшчыцы Ганны Кіташовай, якая стала сведкай апошніх гадзін жыцця Веры Харужай. Ганна была кінута ў сутарэнні СД 3 снежня 1942 года. Яна згадала, што ў камеры, куды яе пасадзілі, усе арыштаваныя раўняліся на адну жанчыну, якую называлі Настаўніцай. Нягледзячы на жахлівыя сляды ад пабоў, яна ўвесь час маўчала і толькі зрэдку прасіла піць. Яе мужнасць і самакантроль мабілізоўвалі ўсіх прысутных. Дапамагала Настаўніцы жанчына ў чорным (яе прыкметы падыходзяць да партрэта Соф'і Панковай). 4 снежня а 6-й раніцы ў камеру ўвайшлі гітлераўцы і сталі па спісе выклікаць знявольеных. Сяброўка дапамагла Настаўніцы ўстаць і вокалмгненна пабегла да сцяны, дзе паспрабавала штосьці накрэмзаць. У гэтую хвіліну канваір ударыў дубінкай Настаўніцу, і Сяброўка вымушана была вярнуцца да змучанай знявольенай.

Выкліканыя вязні больш у камеру не вярнуліся. Па адной з версій, Вера Харужая — Настаўніца — і яе паплечнікі былі расстреляны ў Ілаўскім ровне на ўсходзе Віцебска. Па іншай — падпольшчыца была павешана ў межах горада, але дакладнае месца яе гібелі пакуль не вядома. На сцяне камеры турмы СД застаўся надпіс яе Сяброўкі: "Хоруж".

Сёння цяжка сказаць, што зрабілі б іншыя змагары з фашызмам на месцы падпольшчыцы: дачкаліся б якасна зробленых дакументаў, больш падстрахоўвалі б сябе, менш давяралі людзям, менш рызыкавалі... Вера Харужая зрабіла тое, што павінна была зрабіць.

... Дадам хіба, што чацвёртая спроба кіраўніцтва партыі адправіць новую групу падпольшчыкаў ў Віцебск, як і першыя дзве, завяршылася няўдачай.

Падрыхтавала Дар'я АМЯЛЬКОВІЧ

"А дыхаць няма чым..."

Надпіс, пакінуты ў камеры, дзе знаходзілася Вера Харужая.

Вера Харужая.

Сёння яго дакладныя запіскі знаходзяцца ў архіўным падраздзяленні Упраўлення КДБ па Віцебскай вобласці (там жа — і лісты самой падпольшчыцы). Забракоўвае Юрын таксама і легенду групы: нібыта жанчыны вяртаюцца ў горад пасля таго, як пакінулі яго ў першыя дні вайны. Але прыдумайце новую легенду і змяніць пашпарты так і не паспелі...

Ужо праз некалькі дзён дзейнасці ў Віцебску Харужая піша: "З нашымі дакументамі нельга ні прапісацца, ні ўладкавацца на працу. Можна толькі жыць у вельмі добрых людзей, гатовых дзеля цябе ахвяраваць жыццём і сям'ёй. Сама таксама рызыкаеш кожную хвіліну — не з-за справы, а з-за прапіскі, пашпарта. Такое становішча. Групу зараз сюды забраць нельга. Нам тут жыць таксама немагчыма. Патрэбны сапраўдныя дакументы". У Віцебску Вера Захараўна і яе паплечніцы Соф'я Панкова, Дуся Суранавы, Тоня Ермаковіч пасяліліся ў доме сям'і Вараб'ёвых — сваякоў Суранавой.

Нягледзячы на больш чым хісткае становішча групы, Харужая пачынае актыўную дзейнасць па наладжванні падпольнай сеткі. Яна ходзіць па адрасах, пазначаных у падрыхтаваным загадзя спісе, знаёміцца з людзьмі, збірае інфармацыю, дае заданні, вучыць канспірацыі... Па сутнасці, не маючы ні ўмоў, ні дакументаў, ні грошай, яна наладжвае, каардынуе дзейнасць усяго падполля, якое ў той час налічвае каля 60-ці груп: інфармацыя пачынае паступаць у цэнтр, да працы далучаюцца новыя змагары. Ужо праз некалькі тыдняў пасля закіду ў горад група Харужай паведамляе ў тыл каштоўныя звесткі пра перамяшчэнне нямецкіх войск, пра абстаноўку ў горадзе, на аэрадроме, вакзале, нават дае наводкі савецкай авіяцыі... Незвычайна змястоўныя і звычайныя лісты Веры Захараўны, — усё ж заўважная яе колішняя праца рэдактарам камсамольскай газеты. "Былы старшы бухгалтар працуе грузчыкам у камендатуре, — піша яна ў лісце ад 26

Позна ўвечары ў кватэру, дзе ў сям'і ёсць дзяўчаты, гукаюць. У чым справа?

"Мы хочам з вамі танцаваць", — заяўляюць немцы. Нічога не дапаможа — ні адмовы, ні ўгаворы, ні просьбы. Яны ўрываюцца ў кватэру, і абураныя бацькі павінны рабіць ветлівыя твары і прымаць гасцей. А дзяўчаты мусяць выслухоўваць нахабныя жарты і весела смяяцца...

"У горадзе зараз у нас прасторна, — кажа адна жанчына ў гадах. — Дамы разбураны, фабрыкі не дымяць, чыстага паветра — колькі заўгодна, а дыхаць няма чым, задыхаешся ў кватэры і на вуліцы..." Такія размовы вядуцца не толькі ў коле блізкіх людзей <...>".

Гэты ліст, іншыя сведчанні даказваюць: забракаваная легенда групы Веры Харужай не перашкодзіла падпольшчыцам зрабіць сваю працу.

Вяртанне жыхароў Віцебска ў вызвалены горад. Чэрвень 1944 г.

МУЗЕІ *

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ
МАСТАЦКІ МУЗЕЙ РБ**

г. Мінск,
вул. Леніна, 20.
Тэл.: 227 45 62.

- Мастацтва Беларусі XII — XIX стст.
- Мастацтва Беларусі канца XIX — пач. XXI стст.
- Мастацтва Расіі XVIII — пачатку XX стст.
- Мастацтва краін Усходу XV — XX стст.
- Мастацтва краін Заходняй і Цэнтральнай Еўропы XVI — XX стст.
- Выстаўка "Мікалай Гогаль і яго героі ў творчасці мастакоў XX стагоддзя".
- Персанальная выстаўка Л.Журавовіч.
- Выстаўка "Алтарны жывапіс XVIII — XIX стст."
- Выстаўка акварэлі Генадзя Шутава "Прадмет. Час. Чалавек".
- Выстаўка жывапісу Уладзіміра Хадаровіча "З рукачынных крыніц".
- Выстаўка Валянціна Савіцкага "Радзіма мая дарагая".
- Выстаўка Мікалая Ісаенка "Пяшчота зямлі беларускай".

Філіялы Нацыянальнага мастацкага музея РБ:

**МУЗЕЙ "ДОМ ВАНЬКОВІЧАЎ.
КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА
ПЕРШАЙ ПАЛОВЫ XIX ст."**

г. Мінск,
вул.
Інтэрнацыянальная,
33а.
Тэл.: 227 87 96.

- Выстаўка фотаздымкаў XIX ст.

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС "МІР"

г.п. Мір,
Карэліцкі р-н,
Гродзенская вобл.
Тэл.: (8-01596) 2 30 35.

**МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА
НАРОДНАГА МАСТАЦТВА
ў в.Раўбічы**

Спарткомплекс
"Раўбічы",
Мінскі р-н.
Тэл.: 507 44 68.

- Пастаянная экспазіцыя.
- Выстаўка дзіцячай творчасці.

**МУЗЕЙ ВІТОЛЬДА
КАЭТАНАВІЧА
БЯЛЫНЦКАГА-БІРУЛІ
ў г.МАГІЛЁВЕ**

г. Магілёў,
вул. Ленінская, 37.
Тэл.: (8-0222)
22 48 87.

- Пастаянная экспазіцыя.

МУЗЕІ *

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ
АКАДЭМІЧНЫ
ВЯЛІКІ
ТЭАТР ОПЕРЫ І
БАЛЕТА
РЭСПУБЛІКІ
БЕЛАРУСЬ**

г. Мінск, тэл./факс: 334 11 56.
(пл. Парыжскай каммуны, 1)

- 11 — "Стварэнне свету"

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ
МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ
І КУЛЬТУРЫ
БЕЛАРУСІ**

г. Мінск,
вул. К.Маркса, 12.
Тэл.: 227 43 22.

Экспазіцыі:

- "Мастацтва ў гарадской культуры XIX — пачатку XX стст."
- "Старажытная Беларусь".
- "Беларусь XVI — XVIII стст. у партрэтах і геральдыцы".

Выстаўкі:

- "Усмешка клоуна" (з калекцыі Мікалая Чалнакова).
- "Скарбніца мудрасці".
- "Пластыка жывой прыроды".
- "Крыніцы адвечнай прыгажосці".
- "Касцярэзнае"

**ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ
ГІСТОРЫІ БЕЛАРУСКАЙ
ЛІТАРАТУРЫ**

г. Мінск,
вул. М.Багдановіча, 15.
Тэл.: 334 72 61.

Выстаўкі:

- Выстаўка, прысвечаная 85-годдзю А.Савіцкага.
- Выстаўка вышэйкі "Вясновая рапсодыя".
- "Хата — мой сусвет".
- "Жыццё Л.М. Талстога ў фатаграфіях сучаснікаў".
- Выстаўка музейных прадметаў XI — XX стст. з фонду музея "Вякоў мінулых успамін...".

**супраціўленне нямецкіх
студэнтаў-медыкаў у
Мюнхене. 1942 — 1943 гг.).**

■ "Мінск: вандроўка ў часе" — на аснове філакартычнай калекцыі У.Ліхадзедава.

Праект інтэрактыўнай карты: "Вызваленне Беларусі" (хроніка вызвалення і мультымедыяная прэзентацыя аперацыі Чырвонай Арміі па вызваленні Беларусі ў верасні 1943 — ліпені 1944 гг.).

**ГОМЕЛЬСКІ ПАЛАЦАВА-
ПАРКАВЫ АНСАМБЛЬ**

г. Гомель,
пл. Леніна, 4.
Тэл.: (8-0232) 74 19 11.

Цэнтральная частка палаца Румянцавых і Паскевічаў

Выстаўкі:

- "Беларусь на літаграфіях Н.Орды" (арыгінальныя літаграфіі

**адраджэнне" (архітэктура
Гомельскага палаца ў
выяўленчых крыніцах).**

■ "Паззія роднага пейзажу" — выстаўка работ мастака С.Драмука.

Экспазіцыі:

- "Культавыя прадметы".
- "Старажытная гісторыя Гомельшчыны".
- "Загадкавыя фантазіі мора" (грот палаца).
- Экспазіцыя, прысвечаная дзяржаўнаму дзеячу СССР А.Грамыку.

Вежа палаца Румянцавых і Паскевічаў

Гісторыка-мемарыяльная экспазіцыя

- "Гравюра XVII — пачатку XX стст.". Паўночнае крыло палаца

Выстаўкі:

- "У ценю дрэваў, над ракой" (фотаздымкі птушак і вавёрак Гомельскага парку фоттааматара Яўгена Шастакова).
- "Свет звяроў Гомельшчыны".

**і прыватных калекцый)
"Твары на старых
фотаздымках".**

■ Мастацкі салон з выстаўкай-продажам прадметаў мастацтва.

Зімовы сад

- "Сум і зачараванне правінцыі" (выстаўка польскага фатографа Ежы Пентэка).
- Свет субтрапічных раслін і жывёл.

**ГОМЕЛЬСКІ АБЛАСНЫ
МУЗЕЙ ВАЕННАЙ СЛАВЫ**

г. Гомель,
вул. Пушкіна, 5.
Тэл.: (8-0232)
77 60 60.

- Пастаянная ваенна-гістарычная экспазіцыя.
- Лакальная экспазіцыя ў санітарным вагоне; у партызанскай зямлянцы.
- Пастаянная выстаўка ваеннай тэхнікі.
- На тэрыторыі музея працуе пнеўматычны цір.
- У выставачнай зале: "Афганістан: ты наша памяць і боль".

Паважаныя чытачы!

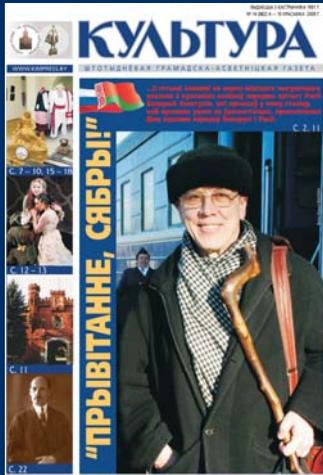
**на газету
"Культура"**

Падпісныя
індэксы:
індывідуальная
падпіска —
63875,
ведамасная
падпіска —
638752;

**ІДЗЕ
ПАДПІСКА
НА НАСТУПНЫЯ
МЕСЯЦЫ
2009 ГОДА!**

**на часопіс
"Мастацтва"**

Падпісныя
індэксы:
індывідуальная
падпіска —
74958,
ведамасная
падпіска —
749582.

рамяство Беларусі"
(з фондаў
Нацыянальнага музея
гісторыі і культуры).

Дом-музей І з'езда РСДРП
г. Мінск, пр-т
Незалежнасці, 31а.
Тэл.: 290 68 47.

- Пастаянная экспазіцыя "Гісторыя І-га з'езда РСДРП".
- Выстаўка "Чароўныя лялькі".

**БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ
МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ВЯЛІКАЙ
АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ**

г. Мінск,
пр-т Незалежнасці, 25а.
Тэл.: 226 03 98.

Экспазіцыі:

- Пастаянная экспазіцыя.

Выстаўкі:

- "Адам Міцкевіч на паштоўцы к. XIX — п. XX стст."
- "Белая ружа" (Антыфашыскае

Н.Орды з калекцыі
У.Ліхадзедава).

- "Жывое жалеза" (металічныя скульптуры С.Парцянкава).
- Выстаўка іранскага мастацтва.
- "Выбранае" — выстаўка В.Пачыцкага.
- "Працоўныя падарункі".
- "Нараджэнне і

**Працуе куток жывых
экзатычных рэптылій.
ПАЛЯЎНІЧЫ ДОМК**

г. Гомель, вул. Пушкіна, 32.
Тэл.: (8-0232) 74 33 41.

Экспазіцыя

- "Інтэр'еры дваранскай сядзібы канца XIX — пачатку XX стст."
- Выстаўкі: Дакументальная фотавыстаўка (са збору музея

**КАРШІННАЯ ГАЛЕРЭЯ
Г.ВАШЧАНКІ**

г. Гомель, вул.
Карповіча, 4. Тэл.:
(8-0232) 77 75 20.

Экспазіцыі:

- "Г.Х. Вашчанка".
- Выстаўка "Жалезная гісторыя".
- Персанальная выстаўка В.Калтыгіна.

ГАЛЕРЭІ*

ПАЛАЦ МАСТАЦТВА

г. Мінск, вул.
Казлова, 3.
Тэл./факс.: 290 60 10.

- Персанальная выстаўка Н.Рачкоўскай.
- Персанальная выстаўка М.Ліханенкі.

**МАСТАЦКАЯ ГАЛЕРЭЯ
"УНІВЕРСИТЭТ КУЛЬТУРЫ"**

г. Мінск,
Кастрычніцкая
плошча, 1
(Палац
Рэспублікі).
Тэл.: 227 26 12.

- "Pittura Oggetuale" (італьянска-беларускі праект).

ГАЛЕРЭЯ ТЫЗЕНГАУЗА

г. Гродна,
пл. Тызенгауза, 4.
Тэл./факс:
(8-0152) 72 27 57.

- Выстаўка Алены Івановай "Музыка колеру".

Выдаецца
з кастрычніка
1991 года
Заснавальнік —
Міністэрства культуры
Рэспублікі Беларусь
Рэгістрацыйнае
пасведчанне № 418
Галоўны рэдактар —
Людміла КРУШЫНСКАЯ

Рэдакцыйная калегія:
Лілія АНАНІЧ,
Уладзімір АРЛОЎ,
Уладзімір ГІЛЕП,
Ірына ДРЫГА,
Аляксей ДУДАРАЎ,
Уладзімір ЗАМЯТАЛІН,
Валянцін ЕЛІЗАР'ЕЎ,
Міхаіл КАЗІНЕЦ,
Віктар КУРАШ,
Аляксандр РАШЧУПКІН,
Барыс СВЯТЛОЎ,
Рычард СМОЛЬСКІ,
Святлана СУХАВЕЙ,
Міхаіл ФІНБЕРГ,
Леанід ШЧАМЯЛЁЎ,
Уладзімір ШЧАСНЫ.

Рэдакцыя:
Сяргей ТРАФИЛАЎ
(намеснік
галоўнага рэдактара),
Пётр ОВАД
(адказны сакратар).

Рэдактары аддзелаў:
Канстанцін АНТАНОВІЧ,
Надзея БУНЦЭВІЧ,
Таццяна КОМАНАВА,
Барыс КРЭПАК,
Яўген РАГІН,
Ілля СВІРЫН.

Спецкарэспандэнты:
Дар'я АМЯЛЬКОВІЧ,
Наталля КІРПІЧЭНКАВА,
Настасся ПАНКРАТАВА,
Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ.

**Загадчык аддзела
фотайлюстрацый —**
Юрый ІВАНОЎ
Карэктар —
Інга ЗЕЛЬГІС
Мастацкі рэдактар —
Наталля ОВАД

Адрас рэдакцыі:
220013, Мінск,
пр. Незалежнасці, 77.
Тэлефон:
(017) 289-34-66
(прыёмная)
(017) 286-07-97,
Тэлефон/факс:
(017) 334-57-23
(017) 334-57-35.
Рэкламны аддзел:
тэл. (017) 334-57-41
www.kimpress.by
E-MAIL: kultura@tut.by

Выдавец —
Рэдакцыйна-
выдавецкая ўстанова
"Культура і мастацтва"
Ліцэнзія на выдавецкую
дзеінасць
ЛВ №02330/0131892
ад 27 снежня 2006 г.
220013, Мінск,
пр. Незалежнасці, 77.
Тэл. (017) 289-34-66.
Бухгалтэрыя:
тэл. (017) 334-57-35

Аўтарскія рукапісы
не рэцэнзуюцца
і не вяртаюцца.
Аўтары допісаў у
рэдакцыю
паведамляюць сваё
прозвішча, поўнае імя
і імя па бацьку, пашпартныя
звесткі (нумар пашпарта,
дату выдчы, кім выдадзены
пашпарт, асабісты нумар),
асноўнае месца работы,
зваротны адрас.
Меркаванні аўтара могуць
не адпавядаць пункту
гледжання рэдакцыі.
Аўтары нясуць адказнасць
за дакладнасць
матэрыялаў.
*Матэрыял на правах
рэкламы.

© "Культура",
2009.
Індэкс 63875
Наклад 9726
Падпісана ў свет
9.04.2009 у 18.15
Замова 1927
РУП "Выдавецтва
"Беларускі Дом друку".
220013, г.Мінск,
пр. Незалежнасці, 79

ISSN 1994-4780
9 771994 478007 09015

ТЭАТРЫ*

А.Пятрова.
■ 12 — Вечар вальса.
■ 16 — "Шаўкунок" П.Чайкоўскага.
■ 17 — "Сімфонія № 40",
"Рэквіем" В.А. Моцарта.

**РЭСПУБЛІКАНСКІ
ТЭАТР
БЕЛАРУСКАЙ
ДРАМАТУРГІІ**

г. Мінск, вул. Крапоткіна, 44.
тэл./факс: 334 60 08.

- 11 — "Хто пакахае мадам?" А.Шурпіна.
- 12 — "Дзёнік гэтага (вільны дзёнік)" С. Кавалева.
- 13 — "Дурніца" М.Ашара.
- 14 — "П'емонцкі звер" А.Курэйчыка.
- 15 — "Раман-Юлія" Д.Балька.
- 16 — "Неба ў дыямантах" П.Адамчыкава.
- 17 — "Нязваны госьць" С.Бартохава.
- 18 — "Чорны квадрат" М.Адамчыка, М.Клімковіча.

**БЕЛАРУСКІ ТЭАТР
"ЛЯЛЬКА"**

г. Віцебск, вул. Пушкіна, 2.
Тэл.: (8-0212) 36 32 50.

- 11, 15 — "Марозка" М.Шурынава.
- 12, 14 — "Яшчэ раз пра Чырвоны Капурый" С.Яфрэмава, С.Когана.
- 16 — "Брэменскія музыкі" В.Ліванова, Ю.Энціна.
- 17 — "Чорная курыца, або Падземныя жыхары" А.Пагарэльскага.

**МАЗЫРСКІ
ДРАМАТЫЧНЫ
ТЭАТР ІМЯ І.МЕЛЕЖА**

г. Мазыр, вул. Ленінская, 23.
Тэл.: (8-02351) 211 31.

- 16 — "Чатыры крыжы на сонцы" А.Дзялэндзіка.
- 17 — "Сільвія" А.Герні.